

ΠΜΣ “Εικαστικές τέχνες και τοπίο-
προσεγγίσεις του φυσικού και αστικού χώρου”
Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Εκπόνηση συγγράμματος
Διδακτορικής εργασίας

Σθένος

Η ατέρμονη πορεία του ανθρώπου προς την δικαιοσύνη

Μεταπτυχιακή φοιτήτρια

Αναστασία Νόττα

Ευχαριστήριο σημείωμα

Η συγκεκριμένη διπλωματική εργασία πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της εκπόνησης του μεταπτυχιακού, "Εικαστικές τέχνες και τοπίο-προσεγγίσεις του φυσικού και αστικού χώρου"-Τμήμα εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά, πρώτα από όλους τον αξιότιμο Κύριο Ζιώγα Ιωάννη, Κοσμήτορα, Αναπληρωτή καθηγητή του τμήματος Εικαστικών Τεχνών της σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και πρόεδρο του τμήματος του μεταπτυχιακού " Εικαστικές τέχνες και τοπίο-προσεγγίσεις του φυσικού και αστικού χώρου", για την χαρά και την ευκαιρία που μου έδωσε να συμμετάσχω στην σπουδή αυτού του σπουδαίου μεταπτυχιακού.

Οι πρωτοπόρες μέθοδοι διδασκαλίας έρευνας και δράσεων, η ποικιλία εργαστηρίων και πρωτότυπων σεμιναρίων και καλλιτεχνικών συναντήσεων, πραγματοποιήθηκαν χάρη στο όραμα την όρεξη και την προσφορά του κυρίου Ζιώγα. Μετά από μια δεκαετία από την αποφοίτησή μου από την σχολή καλών τεχνών Φλώρινας μου δόθηκε μια ακόμα δυνατότητα να επεκτείνω τους ορίζοντές μου στην τέχνη και στην ζωή και έχοντας συνοδοιπόρο τον κύριο Ζιώγα με τον οποίο έχουμε ζήσει μαζί την ίδρυση της σχολής, η διαδρομή ήταν για εμένα τουλάχιστον συγκινητική.

Ένα μεγάλο και ιδιαίτερο ευχαριστώ οφείλω στον αξιότιμο κύριο Καλαμάρα Φίλιππο, επίκουρο καθηγητή Γλυπτικής, εργαστηρίου Διακοσμητικής και επιβλέπων της μεταπτυχιακής μου εργασίας, για την ενθάρρυνση, την αμέριστη βοήθεια και στήριξη , την μετάδοση γνώσεων και κυρίως για την κατανόηση και τις συμβουλές του.

Τέλος ένα τεράστιο ευχαριστώ στον γιό μου Ραφαήλ Δόλγερα, υποψήφιο πτυχιούχο της σχολής καλών τεχνών του Αριστοτελείου πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, για την αγάπη του, που τροφοδοτεί όλες μου τις σκέψεις και τις δραστηριότητες, την κατανόηση για τον χρόνο που του στέρησα και για την βοήθειά του στην εύρεση των κατάλληλων βιβλίων που μελέτησα ώστε να βοηθηθώ στην συγγραφή της διπλωματικής μου εργασίας.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή / Σελ. 1

Σθένος (Ορισμός) / Σελ. 2-3

Περί Δικαίου / Σελ. 3-4

Ο θυμός ως καθοριστικός παράγοντας για την ανάδυση του Σθένους / Σελ. 5

Η ελπίδα ως "όχημα" προς την πορεία για την δικαιοσύνη / Σελ. 5-6

Τι συνιστά το Σθένος / Σελ. 6-8

Το Σθένος, το πιο σημαντικό μας "όπλο" στην μάχη για δικαιοσύνη / Σελ. 8-9

Σθένος-Δικαιοσύνη στον Έρωτα / Σελ. 9-10

Ο ρόλος του χρόνου για την κατάκτηση των στόχων μας / Σελ. 10-12

Ο ευγενής στόχος του δικαίου / Σελ. 12-13

Δικαιοσύνη και ευτυχία / Σελ. 13

Το περιβάλλον (οικογένεια-κοινωνία), συστατικό ενδυνάμωσης του Σθένους / Σελ. 14-16

Η κοινή αντιμετώπιση προβλημάτων ως σύμμαχος για την εφαρμογή λύσεων / Σελ. 16-18

Δικαιοσύνη και διαδίκτυο / Σελ. 19

Ο φόβος εμπόδιο στην ανάληψη δράσης / Σελ. 19-21

Η σωματική κατάσταση του ανθρώπου, συντελεστής της εξέλιξης των δράσεών μας / Σελ.21

Έμπνευση και δικαιοσύνη / Σελ. 21

Η αίσθηση του δικαίου στην τέχνη / Σελ. 21-23

Η προσπάθεια και η ελευθερία αρωγός των στόχων μας για δικαιοσύνη / Σελ. 24-25

Δικαιοσύνη και πολιτική / Σελ. 25

Η γνωριμία με τον αληθινό μας εαυτό / Σελ. 26-28

Σύγχρονος πολιτισμός - Κίνητρα για αγώνες / Σελ. 28-29

Η αμάθεια πηγή κακού / Σελ. 30

Επίλογος - Η ατέρμονη πορεία της δικαιοσύνης / Σελ. 30-33

Βιβλιογραφία / Σελ. 34-35

Εισαγωγή

Στην παρούσα εργασία, επιχειρείται η αναζήτηση της σχέσης της διεκδίκησης του δικαίου με την δύναμη της ψυχής μας.

Η αναζήτηση αυτή δεν θα μπορούσε παρά να οδηγήσει στην ανάλυση και τον ρόλο του Σθένους σε κάθε πτυχή της ζωής μας.

Ξεκινώντας από τον ορισμό του Σθένους, στην συνέχεια επιχειρείται μια εννοιολογική προσέγγιση του δικαίου σε σχέση με τον άνθρωπο και τις δυνατότητες που μπορεί να καλλιεργήσει χωρίς να αναφέρομαι στην νομική πλευρά του θέματος.

Στην συνέχεια αναφέρομαι στους κοινωνικοπολιτικούς παράγοντες που ενισχύουν ή αποδυναμώνουν αντιλήψεις και δράσεις κατ' επέκταση, εστιάζοντας πάντα, στην ικανότητα και στο δικαίωμα του ανθρώπου να βελτιώσει τις συνθήκες που θα τον οδηγήσουν στην ευτυχία.

Πέρα από την κυρίαρχη ιδεολογία και τα πρότυπα ζωής που προβάλλονται, υιοθετούνται και καταδεικνύουν ως επιτυχία την απόκτηση πλούτου και καλής φήμης, καλούμαστε να προβληματιστούμε και να προσδιορίσουμε τι είναι τελικά πιο πολύτιμο για εμάς, στα πλαίσια της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της χαράς με γνώμονα τις αξίες μας και τα ιδανικά μας.

Στην συνέχεια γίνεται αναφορά, στην σχέση του πεδίου που κινούμαστε με τους στόχους που θέτουμε, και την σπουδαιότητα της συνείδησης των πραγμάτων όσο και την καλλιέργεια της ψυχικής δύναμης που επηρεάζει και ενεργοποιεί την ικανότητα του ανθρώπου να ορίζει, να ταξινομεί και να αγωνίζεται για το δίκιο του ακόμα και αν αυτό φαντάζει ουτοπία.

Ο κεντρικός ρόλος που διαδραματίζει ο αστικός χώρος και το περιβάλλον, ορίζουν το πλαίσιο μέσα στο οποίο μπορεί να ανθίσει η όξι, η θέλησή μας για ουσιώδες αλλαγές και κατακτήσεις κοινωνικών λειτουργιών που συμβάλουν στην ποιότητα των ζωών μας.

Οι πρωτοβουλίες που θα λάβει ο κάθε πολίτης στο εκάστοτε κοινωνικό ιστό μπορούν να συμβάλουν στον επαναπροσδιορισμό των αξιών και να τροφοδοτήσουν το συλλογικό συμφέρον απαλλάσσοντάς μας από ανούσιες και άσκοπες ζωές.

Σθένος.

Το πιο αξιοθαύμαστο χαρακτηριστικό στον άνθρωπο, είναι η δύναμη της ψυχής που κατακλύζει τον λογικό νου και εξουσιάζει το σώμα, αψηφώντας κάθε εμπόδιο προς την πορεία του για δικαιοσύνη.

[«Φύσις ψυχής αυτοκίνητος κατ' αἴδιον κίνησίν' και δια τούτο αθάνατος.» [Η φύση της ψυχής είναι να κινείται αυτοδυνάμως αιωνίως γι' αυτό είναι και αθάνατη.]«Περί ψυχής»ΙV,22. Αριστοτέλης, -Ψυχή και Αθανασία.]

Η αθανασία της ψυχής, λειτουργώντας ως γέφυρα ανάμεσα στον υλικό και στον άυλο κόσμο, αφυπνίζει και τροφοδοτεί αμφίδρομα, δυνάμεις ανεπηρέαστες από τον τόπο και τον χρόνο, εξυψώνοντας τον σκεπτόμενο εαυτό μας προς την κατεύθυνση της απόδοσης δικαιοσύνης.

[«Την δ' ανθρώπου ψυχήν τριχὴ διηρήσθαι, εἰς τε νούν και θυμόν...και το μὲν ἐν τη καρδίᾳ μέρος αὐτῆς ὑπάρχειν θυμόν, φρένας δε και νούν εν τῷ εγκεφάλῳ... και το μὲν φρόνιμον αθάνατον, τα δε λοιπὰ θνητά».

{Η δε ψυχή του ανθρώπου σε τρία μέρη διαιρείται, το νοητικό, το σκεπτόμενο και το συναισθηματικό... έχει έδρα του την καρδιά, τα δε άλλα δύο τον εγκέφαλο...απ' αυτά το σκεπτόμενο είναι αθάνατο, ενώ τα άλλα είναι θνητά.}

Διογένης.Λαέρτιος,Η'28-Ψυχή και Αθανασία.]

Η πίστη πως η ψυχή που κατοικεί στο σώμα μας υπάρχει και μετά τον θάνατο, ωθεί τον άνθρωπο να παλέψει για τις ασώματες, άφθαρτες ιδέες, το καλό, το ωραίο, το δίκαιο, και ενεργοποιεί δυνάμεις πέραν των όσων μας είναι γνωστά και κατανοητά. Ο σκεπτόμενος άνθρωπος, αναζητά την αθανασία μέσω της ψυχής και με "όχημα" το σθένος, αψηφά τον θάνατο και τον χρόνο και δίνει παντοτινή υπόσταση στην ψυχή που κατοικεί στο σώμα του.

Ο Πλάτωνας κατέληξε πως ο θάνατος δεν υπάρχει και πως όταν το σώμα μας φθαρεί η ψυχή μεταβαίνει στον ανίδωτο χώρο και έγραψε περί αυτού-

[<< εἰ γάρ μη αἰεὶ ανταποδοίη τὰ ἕτερα τοῖς ἐτέροις γιγνόμενα, ὡσπερὶ κύκλῳ περιμόντα, ἀλλ' εὐθεία τις εἴη ἢ γένεσις ἐκ τοῦ ἐτέρου μόνον εἰς το καταντικρὺ καὶ μη ἀνακάμπτοι πάλιν ἐπὶ το ἕτερον μηδέ καμπὴν ποιοίτο, οἷσθ' ὅτι πάντα τελευτώντα το αὐτὸ σχῆμα ἀν σχοίη και το αὐτὸ πάθος ἀν πάθοι και παύσαιτο γιγνόμενα;

{Αν δεν ανταποδώσουμε αμοιβαίως στα αντίθετα την αμφίδρομη γένεση σαν αυτά να περιφέρονται κυκλικά, αντιθέτως δε αν η γέννηση ήταν κατ' ευθεία γραμμή από το ένα μέρος προς το αντικρινό του, και δεν επέστρεφε, ούτε καν έστρεφε, τότε χωρίς αμφιβολία όλα τα πράγματα τελειώνοντας (πεθαίνοντας) θα είχαν την ίδια μορφή, θα περιέρχονταν στην ίδια κατάσταση και θα έπαυαν να γίνονται. Συνεπώς θα κατέληγαν τα πάντα στο μηδέν}. – Πλάτωνας -προς <<Φαίδωνα>>72b.Ψυχή και Αθανασία.]

Η έννοια του δικαίου δεν υφίσταται στον φυσικό μας κόσμο, κι όμως το αίσθημα της αδικίας μας είναι γνωστό ως αίσθηση από την μικρή μας ηλικία και αποκτά μεγαλύτερο “βάρος” όταν ο άνθρωπος “περάσει” στο κατώφλι της συνείδησης. (Συνείδηση του δικαίου). Η ιδέα αυτή, του δικαίου, μας συνδέει με την ιδέα της αθανασίας της ψυχής γεννάει και ενεργοποιεί “μηχανισμούς” ανεξάντλητων δυνάμεων στην προσπάθεια της δικαίωσης, του σεβασμού και της αλληλεγγύης.

Τα χαρακτηριστικά αυτά που θα έπρεπε να είναι θεμέλιοι λίθοι των κοινωνιών μας, λειτουργούν με γνώμονα το δίκαιο, το οποίο θεσπίζεται με νόμους. Μαζί με τους νόμους προβλέπονται και οι τιμωρίες μιας και είναι προβλεπόμενο πως πολλοί δεν θέλουν να τους τηρήσουν και λειτουργούν σε βάρος του συνόλου. Δυστυχώς πολλές φορές οι νόμοι δεν μπορούν να προστατέψουν του πολίτες, τουλάχιστον έγκαιρα.

Στην πορεία της ζωής του κάθε ανθρώπου, παρουσιάζονται πολλές φορές καταστάσεις όπου αδικείται και έχει την ευθύνη να πάρει αποφάσεις για να δικαιωθεί ίσως και όταν δεν θα υπάρξει, τουλάχιστον σε αυτή την ζωή.

Συναισθηματικοί ή ιδεολογικοί λόγοι μπορεί να οδηγήσουν τον άνθρωπο να πάρει αποφάσεις πέραν των δυνατοτήτων του, υλικών, σωματικών, και να οπλιστεί με την αόρατη αλλά αισθητή δύναμη της ψυχής του , το σθένος..

Περί Δικαίου

Ακούγοντας την φωνή της δικαιοσύνης, ο αγώνας για ισορροπία μεταξύ αυτών που θέλουμε και αυτών που θα ήταν πρέπον να αναζητάμε, είτε είναι υλικά αγαθά είτε έχουν να κάνουν με σχέσεις στην κοινωνική ομάδα που έχουμε ενταχθεί, είναι προσωπική επιλογή του καθενός το αν θα εφαρμόσει αυτό που ορίζεται ως δίκαιο ή αυτό που θεωρεί αυτός δίκαιο ή επιθυμητό ή αν φερθεί άδικο ή άπληστα και εγωιστικά.

Ο Πλάτωνας, είπε μεταξύ άλλων για το δίκαιο και το άδικο:-

[<<Κι είσαι τόσο ανυποψίαστος τι τρέχει με το δίκαιο και τη δικαιοσύνη και το άδικο και την αδικία ώστε δεν ξέρεις ότι η δικαιοσύνη και το δίκιο είναι στ’ αλήθεια άλλων αγαθό: Είναι εκείνο που συμφέρει τον ισχυρότερο και τον εξουσιαστή, ενώ γ’ αυτόν ο οποίος συμμορφώνεται στις εντολές και υποτάσσεται είναι ζημιά, κι η αδικία το αντίθετο. Και κυβερνάει ο αφέντης, μα την αλήθεια, τα κορόιδα κα όσους πάνε με το δίκιο, κι αυτοί, υποταγμένοι, κάνουν ότι συμφέρει εκείνον, που είναι ο πιο δυνατός, κι υπηρετώντας τον κάνουν εκείνον ευτυχισμένο, τον εαυτό τους όμως ούτε τόσο δα. Και το πράγμα, αφελέστατε Σωκράτη, πρέπει να το δεις έτσι, ότι δηλαδή ο δίκαιος άνθρωπος συγκριτικά με τον άδικο βγαίνει πάντοτε χαμένος. Πρώτον στις ιδιωτικές συμφωνίες του ενός με τον άλλο, όποτε συμβεί ένας δίκαιος να έχει δοσοληψία με έναν άδικο, πουθενά δεν θα δεις, στο τέλος της δοσοληψίας, να έχει βγει κερδισμένος ο δίκαιος συγκριτικά με τον άδικο αλλά μόνο ζημιωμένος. Έπειτα πάλι στις σχέσεις τους με το δημόσιο, και όταν είναι να δώσουν κάποιες εισφορές, ο δίκαιος για ίση περιουσία δίνει περισσότερα, ενώ ο άδικος λιγότερα, και όταν είναι να πάρουν, ο δίκαιος δεν έχει κανένα όφελος ενώ απεναντίας ο άδικος έχει μεγάλο. Κι έτσι, όταν καθένας από τους δυο κατέχει κάποιο αξίωμα, με

τον δίκαιο συμβαίνει, ακόμη και αν δεν υποστεί καμιά άλλη ζημιά, να πηγαίνουν οι δουλειές στο χειρότερο, επειδή θα τις παραμελεί, και να μην αντλεί κανένα όφελος από το δημόσιο, επειδή είναι δίκαιος, κι επιπλέον να γίνετε μισητός στους συγγενείς και τους γνωστούς, καθώς δεν θα έχει καμία διάθεση να τους εξυπηρετεί παραβαίνοντας το δίκιο· ενώ για τον άδικο ισχύει σε όλες τις περιπτώσεις το αντίθετο. Και φυσικά εννοώ αυτόν για τον οποίο μιλούσα τώρα, αυτόν δηλαδή που μπορεί να συμπεριφέρεται με απληστία. Αυτόν να κοιτάς, αν θέλεις να κρίνεις πόσο περισσότερο τον συμφέρει στην ιδιωτική του ζωή να είναι άδικος απ' ό,τι να είναι δίκαιος. Κι ο ευκολότερος τρόπος να το διαπιστώσεις αυτό είναι αν πας στην πιο ολοκληρωμένη μορφή αδικίας, αυτήν που κάνει απέραντα ευτυχισμένο εκείνον που αδικήσε και απέραντα αξιολύπητους εκείνους που αδικήθηκαν και που οι ίδιοι δεν θα 'θέλαν να αδικήσουν. Πρόκειται για το τυραννικό πολίτευμα, το οποίο δεν αφαιρεί λίγο-λίγο από τον άλλο, τότε κρυφά τότε με τη βία, τα ιερά και τα όσια και τα ατομικά και τα δημόσια, αλλά όλα μαζί! Έστω κάτι από αυτά αν διαπράξει κάποιος και τον πιάσουν, το πληρώνει ακριβά και υφίσταται τους πιο μεγάλους εξευτελισμούς – κι όσους διαπράξουν κάποιο από αυτά τα αδικήματα τους λένε ιερόσυλους, απαγωγείς, διαρρήκτες, κλέφτες, λωποδύτες-, αν όμως κάποιος αρπάξει εκτός από τα χρήματα των πολιτών κι αυτούς τους ίδιους και τους υποδουλώσει, τότε αντί γι' αυτά τα ατιμωτικά ονόματα τους λένε καλότυχους και τρισευτυχισμένους, όχι μόνον οι συμπολίτες τους αλλά και άλλοι, όσοι τυχόν θα μάθουν για αυτόν ότι διέπραξε αδικία πέρα για πέρα, ολόκληρη. Γιατί επειδή οι άνθρωποι φοβούνται όχι μήπως αδικήσουν αλλά μήπως γίνουν οι ίδιοι θύματα της αδικίας, γι' αυτό κατακρίνουν την αδικία-όσοι την κατακρίνουν. Έτσι, Σωκράτη, η αδικία είναι κάτι πιο δυνατό, κάτι πιο ταιριαστό σ' έναν ελεύθερο άνθρωπο, σ' έναν άνθρωπο με αρχοντιά, απ' ό,τι η δικαιοσύνη, αρκεί να είναι ολοκληρωμένη αδικία, κι όπως έλεγα στην αρχή, δίκιο είναι αυτό που συμφέρει τον πιο ισχυρό, και ως άτομα μας συμφέρει και μας ωφελεί το άδικο.>> Μετάφραση κειμένου, από, Πλάτων Πολιτεία, σελ. 73]

Αν η αδικία λοιπόν είναι πιο δυνατή και αποτελεσματική από την δικαιοσύνη, σύμφωνα με όσα μας λέει ο Πλάτωνας, τότε είναι φυσιολογικό να τρομάζουμε με αυτή την διαπίστωση μιας και έχουμε διδαχτεί πως οι κοινωνίες μας διοικούνται με βάση το δίκιο. Και αν αντιληφθούμε το μέγεθος των αδικιών που διαπράττονται καθημερινά, τότε δεν έχουμε παρά να επιλέξουμε σε ποια πλευρά θέλουμε να ανήκουμε με βάση τα ιδανικά και τις αξίες μας.

Βέβαια πολλοί άνθρωποι ακολουθούν τον δρόμο του δικαίου επειδή πρέπει και όχι επειδή θέλουν, ή επειδή δεν μπορούν να είναι άδικοι. Υπάρχουν ακόμα και οι άνθρωποι που δείχνουν και παρουσιάζουν τον εαυτό τους ως δίκαιοι ενώ είναι άδικοι. Υπάρχουν όμως και οι αληθινά δίκαιοι άνθρωποι, οι οποίοι κόντρα σε κάθε άλλη εξουσία παλεύουν με όπλο την θέληση ενάντια σε κάθε εχθρό του δικαίου που αντιλαμβάνονται.

Ο θυμός ως καθοριστικός παράγοντας για την ανάδυση του Σθένους

Το αρχικό συναίσθημα απέναντι στην αδικία είναι ο θυμός ο οποίος τροφοδοτεί τις πράξεις του, ενώ ταυτόχρονα, ο άνθρωπος, γνωρίζοντας πως πράττει το σωστό και αγαθό, θετικά συναισθήματα τον πλαισιώνουν και του δίνουν δύναμη να συνεχίσει την “μάχη” του ακόμα και αν δεν υπάρχουν πολλές πιθανότητες να νικήσει στον υπαρκτό υλικό μας κόσμο. Η απειλή της αξιοπρέπειας, της αυτοεκτίμησης και το άδικο γεννούν τον θυμό που λειτουργεί ως προστατευτικό συναίσθημα απέναντι στην προσωπικότητά μας και σε αυτό που μας καθορίζει ως άτομα στην κοινωνία. Η κατάσταση του θυμού μας κρατά συναισθηματικά σε εγρήγορση ωθώντας μας στο να πάρουμε αποφάσεις και να δράσουμε. Απαραίτητη προϋπόθεση για να περάσουμε από τον θυμό στην δράση-λύση του όποιου θέματος είναι να έχουμε καλλιεργήσει από πριν το Σθένος ώστε να πράξουμε με διαύγεια και αποφασιστικότητα.

[<< Ο καθένας μπορεί να θυμώσει – αυτό είναι εύκολο.

Αλλά το να θυμώσει κανείς με το σωστό άτομο, στον σωστό βαθμό

Και στην σωστή στιγμή, για τη σωστή αιτία και με σωστό τρόπο

- Αυτό δεν είναι εύκολο.>> Αριστοτέλη, Ηθικά Νικομάχεια

Η ελπίδα ως “όχημα” προς την πορεία για την δικαιοσύνη

Η ελπίδα, ως το μοναδικό αντίδοτο σε κάθε δύσκολη κατάσταση που βιώνουμε, παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στο να κατευθυνθούμε σε λύση και όχι αποδοχή μιας τραγικής κατάστασης. Η πίστη στο ότι έχουμε την ικανότητα να λύσουμε οποιαδήποτε πρόβλημα προκύψει είναι ο μεγαλύτερος σύμμαχός μας για την επίτευξη των στόχων μας.

Ελπίδα σημαίνει αισιοδοξία, απαλλαγή και άρνηση του προβλήματος αλλά ταυτόχρονα και αποδοχή του ότι τίποτα δεν είναι ικανό να μας καταβάλει αν δεν το δεχτούμε εμείς ως τετελεσμένο. Οι προσδοκίες μας να πραγματοποιηθούν τα όνειρά μας, στον έρωτα, στην φιλία, την εργασία και την κοινωνία ως ιδεατή και εύφορη αλλά κυρίως η πνευματική μας ολοκλήρωση εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το κατά πόσο μας συντροφεύει η αισιοδοξία, η ελπίδα.

Ο άνθρωπος από την απαρχή της ύπαρξής του, διατήρησε την ελπίδα ότι θα εξελιχτεί θετικά και έδωσε μεγάλο βάρος στην πρόοδο των επιστημών παραμελώντας τον άυλο εσωτερικό του κόσμο. Σε αυτή την διαδρομή, προς την ευτυχία, το να προσπερνάμε τα ατελείωτα εμπόδια και να συνεχίζουμε να ελπίζουμε ότι θα τα καταφέρουμε συνιστά επίτευγμα.

Η αισιοδοξία για την θετική έκβαση των γεγονότων που επιθυμούμε και η θετική μας σκέψη είναι σύμμαχοί μας στους δίκαιους αγώνες μας.

Υπάρχει και μια άλλη ελπίδα, μεταφυσική , για την πίστη στον Θεό που υπερβαίνει τον θάνατο και όλα τα δεινά της ζωής τούτης. Η πίστη στον Θεό ταυτίζεται με την πίστη στην τελειότητα και την αθανασία και αυτό δίνει δύναμη σε όσους πιστεύουν και καλλιεργούν την πίστη τους με σεβασμό.

Η ελπίδα τροφοδοτεί το Σθένος και μας δίνει θάρρος και δύναμη να μην παρατήσουμε την προσπάθειά μας για την εκπλήρωση των σκοπών μας.

Τι συνιστά το Σθένος

Η εσωτερική αξιοπρέπεια του ανθρώπου, είναι τόσο φωτεινή και ισχυρή που γίνεται αισθητή, νοητά και πρακτικά. Το θάρρος , η τόλμη και η αντοχή που χαρακτηρίζουν αυτό το ανθρώπινο χάρισμα, το Σθένος, είναι ένα κράμα δύναμης, ηθικής και σωματικής, που τοποθετεί τον εαυτό σε θέση υπεροχής.

Η δύναμη του πνεύματος που έχουν κάποιοι άνθρωποι να αντιμετωπίζουν δύσκολες και επικίνδυνες καταστάσεις υπερνικώντας κάθε φόβο, χωρίς δισταγμό, τους οπλίζει με θάρρος, ικανό να ξεπεράσει την λογική που επικρατεί στον κόσμο μας, με στραμμένο το βλέμμα στον αιώνιο θαυμαστό κόσμο.

Ο άνθρωπος πρέπει να καλλιεργήσει πολλών ειδών δεξιότητες για να ανθίσει το σθένος μέσα του και να αναπτυχθεί το πνεύμα του ταυτόχρονα με το σώμα του. Η ικανότητα να μπαίνουμε στην θέση του άλλου είναι το πρωταρχικό προσόν ως κοινωνικό όν με αξιόλογους στόχους.

Οι καθημερινές αντιξοότητες που προκύπτουν στην ζωή κάθε ανθρώπου καθιστούν αναγκαίο το να αγωνίζεται καθημερινά για την ενδυνάμωση των ψυχικών του αντοχών και δυνάμεων. Η αύξηση της εμπιστοσύνης στον εαυτό μας θρέφει την πίστη πως μπορούμε να διεκδικήσουμε και να κερδίσουμε μια καλύτερη ζωή. Αξιοποιώντας πληροφορίες που έχουμε επεξεργαστεί από τα λάθη και τα κακά του παρελθόντος, δημιουργούμε σιγά σιγά έναν μηχανισμό υπεράσπισης των δικαιωμάτων μας. Το να μπορούμε να μπούμε στην θέση του άλλου ενισχύει τις πρωτοβουλίες μας προς την θετική κατεύθυνση της απόδοσης δικαιοσύνης.

[<<Η ανάπτυξη παίζει ρόλο στην εμπειρία της ζωής.

Οι γυναίκες και οι άντρες, σε όλη τη μακρά διάρκεια της ιστορίας, καταλήγουν να γίνονται ικανοί να εκμεταλλεύονται τα υλικά που τους προσφέρει η ζωή και να δημιουργούν μ' αυτά την ανθρώπινη ύπαρξη-γλώσσα, το συμβολικό κόσμο του πολιτισμού, ιστορία- που αναπτύσσεται μέσα μας ή ανάμεσά μας. Η ανάπτυξη παίρνει έτσι άλλο νόημα και υπερβαίνει την ανάπτυξη της φυσικής ζωής. Η ανάπτυξη σε μας είναι κάτι περισσότερο από την ανάπτυξη στα δέντρα ή στα ζώα που, σε αντίθεση με μας, δεν μπορούν να κάνουν την ανάπτυξή τους αντικείμενο της σκέψης τους. Για μας, η ανάπτυξη είναι μια διαδικασία στην οποία μπορούμε να επέμβουμε. Το αποφασιστικό σημείο της ανθρώπινης ανάπτυξης δεν υπάρχει στα βιολογικά είδη. Αναμφίβολα είμαστε προγραμματισμένα όντα, αλλά σε καμία περίπτωση δεν είμαστε προκαθορισμένα. Και είμαστε προγραμματισμένα πάνω

από όλα να μαθαίνουμε, όπως επισημαίνει ο Francois Jacob. >> “ Δέκα επιστολές προς εκείνους που τολμούν να διδάσκουν”, Paulo Freire,(σελ.264-5).]

Η κριτική σκέψη και η εφευρετικότητα στην εύρεση λύσεων , η αποφασιστικότητα και η δράση και το να μείνουμε ακλόνητοι στον σκοπό μας, ξεκλειδώνει τον εσωτερικό μας κόσμο , μας κάνει ελεύθερους και μας χαρίζει σθένος. Η απόκτηση Σθένους, είναι μια εσωτερική διαδικασία την οποία μπορούμε να μάθουμε και να εξασκούμε αντιμετωπίζοντας τις κρίσιμες καταστάσεις με τον καλύτερο τρόπο.

Οι άνθρωποι με Σθένος, είναι ανθεκτικοί σε δύσκολες καταστάσεις, δεν λυγίζουν μπροστά στην δυσκολίες και είναι έτοιμοι να αντιμετωπίσουν με θάρρος και τόλμη τα πάντα, ακόμη και τον θάνατο. Μεταμορφώνουν την αποτυχία σε επιτυχία, και τις αδυναμίες σε δύναμη με σκοπό πάντα την ευημερία και την ευτυχία.

[<<Το ευδαίμον το ελεύθερον, το δ'ελεύθερον το εύψυχον>>]-{Ευτυχισμένοι είναι οι ελεύθεροι και ελεύθεροι είναι οι γενναίοι}. Θουκυδίδης, -(από τον επιτάφιο του Περικλή).-Ψυχή και Αθανασία.]

Η ανδρεία ως κύριο γνώρισμα των δίκαιων ανθρώπων ξεπερνά τον φόβο του τέλους που γνωρίζουμε και αποκαλούμε θάνατο.

[<<Ανδρείος ο περί τον καλόν θάνατον αδεής.>> “Ανδρείος είναι αυτός που δεν φοβάται τον τιμημένο θάνατο”. Αριστοτέλης,-Ψυχή και Αθανασία.]

Οι αρχές και οι αξίες μας λειτουργούν ως μοχλός ενεργοποίησης αυτής της μυστήριας δύναμης, του σθένους, που θέλει να πιστεύει και να πράττει ως να μην υπάρχει κανένα εμπόδιο, είτε υλικό είτε άυλο, ξεπερνώντας κάθε λογικό φραγμό, υπερβαίνοντας εαυτόν.

Ο Αριστοτέλης, στα ηθικά Νικομάχεια, χαρακτηρίζει την εσωτερική δύναμη ως “ενέργεια” που έχει μεγαλύτερη σημασία από την “δύναμιν” αφού εξαρτάται από την προσωπική ευθύνη και προσπάθεια του καθενός ενώ η σωματική δύναμη εξαρτάται από την φύση και υπάρχει ανεξάρτητα. Η ηθική αρετή είναι βασικό στοιχείο για την ανάπτυξη του σθένους και λειτουργεί ως γέφυρα του λογικού – ορατού με το άυλο πεδίο επιθυμιών της ψυχής μας. Η άσκηση και εξάσκηση των ψυχικών μας δυνάμεων , της “ενέργειας” κατά τον Αριστοτέλη μας οδηγεί σε ηθικές πράξεις και στην κατάκτηση της ηθικής αρετής. Φυσικά απαιτεί προσπάθεια σε πολλούς τομείς για να αποκτηθεί το σθένος αλλά κυρίως σε όσα μας κάνουν να νιώθουμε το αίσθημα της αδικίας.

Ο άνθρωπος που κατέχει το Σθένος, έχει την ικανότητα να αφουγκράζεται ότι νέο στοιχείο εμφανίζεται μπροστά του, ενισχύει την οπτική και διανοητική του αντίληψη, εξελίσσεται συνέχεια και κοιτάει ψηλά θέτοντας υψηλούς στόχους τους οποίους βρίσκει τρόπο να τους διεκπεραιώσει. Το ψυχικό Σθένος είναι συστατικό επιτυχίας. Η συνεχής επαγρύπνηση είναι απαραίτητη, ώστε να είμαστε έτοιμοι ανά πάσα στιγμή να κινητοποιηθούμε και να προστατέψουμε αυτό το πολύτιμο αγαθό που δικαιούμαστε.

Οι συνθήκες κάτω από τις οποίες διαδραματίζονται δυσάρεστα γεγονότα δεν έχουν τόσο μεγάλη σημασία όσο τα αντανακλαστικά και οι επιλογές που θα παρθούν με Σθένος και θα μας απαλλάξουν από το κακό.

Το Σθένος, το πιο σημαντικό μας “όπλο” στην μάχη για δικαιοσύνη

Η κινητήριος δύναμη του ανθρώπου που πηγάζει από τον ίδιο και τον σπλίζει με θάρρος για να ανταπεξέλθει στις δύσκολες καταστάσεις της ζωής, το Σθένος, είναι ο πιο σημαντικός παράγοντας στο να πετύχουμε τους αγώνες μας για δικαίωση των στόχων μας και να ευτυχίσουμε. Κάθε φόβος και κάθε εμπόδιο μπορεί να αντιμετωπιστεί με την εσωτερική μας δύναμη, αυτό το αόρατο “όπλο”, το Σθένος, που μας βοηθά να ανταπεξέρθουμε σε κάθε δυσκολία της ζωής. Το Σθένος μας σπλίζει με δύναμη και υπομονή ώστε να ξεπεράσουμε τα πάντα. Η αρετή του Σθένους, δεν είναι χάρισμα ορισμένων ανθρώπων, αλλά κάτι που διδάσκεται και μπορεί να καλλιεργηθεί και να “θεριέψει”.

Αντίληψη, θυμός, Υπέρβαση, δράση, ανατροπή και επιτυχία είναι τα σκαλιά που διαβαίνει ο άνθρωπος που διακατέχεται από σθένος.

Οι στόχοι μας αντικατοπτρίζουν τα όνειρα και τις ιδέες μας, και σχετίζονται ανάλογα με το τι θεωρούμε σπουδαίο και άξιο να παλέψουμε γι’ αυτό. Η κινητοποίησή μας για την επίτευξη των στόχων μας είναι το κρίσιμο σημείο όπου οδηγούμαστε τον εαυτό μας από την επιθυμία στην πραγμάτωση.

Η μετατροπή μιας ήττας σε νίκη μπορεί να επέλθει μόνο με την συνδρομή του Σθένους που είναι το πιο δυνατό μας όπλο για την υπεράσπιση των αξιών μας.

Η γνώση του εαυτού μας, η αυτογνωσία, αποτελεί προϋπόθεση για την τροφοδότηση του Σθένους. Γνωρίζοντας τον εαυτό μας μαθαίνουμε ταυτόχρονα πως να τον διαχειριστούμε σε όποια κατάσταση και αν προκύψει. Οι σχέσεις που διατηρούμε με τους γύρω σε εμάς ανθρώπους είναι ακόμα ένα συστατικό ανάπτυξης του σθένους. Πολλές φορές διατηρούμε κοινωνικές σχέσεις που είναι τοξικές και συναναστρεφόμαστε με άτομα που δεν μας εκτιμούν και αυτό μας αφαιρεί την αισιοδοξία που είναι απαραίτητη για να προχωρήσουμε στην ζωή μας υπερπηδώντας τα όποια εμπόδια. Η προσπάθεια του ανθρώπου να εξελιχτεί θετικά και να αναπτύξει το σθένος ενισχύεται όταν έχουμε γύρω μας θετικούς ανθρώπους που μας στηρίζουν και μας αγαπάνε.

Οι δεξιότητες που αποκτούμε στην διάρκεια της ζωής μας καθορίζουν σημαντικά το κατά πόσο θα ενεργοποιηθούμε και θα κινητοποιηθούμε. Το πνεύμα μας, δίνει σημάδια ζωής, την ώρα που αναλύουμε τις επιθυμίες μας και τις δίνουμε αξία. Η δύναμη της θέλησης για αλλαγή και εφαρμογή των σχεδίων μας, ωθεί το πνεύμα μας στο να πράξουμε αυτό που θεωρούμε άξιο.

Αν και δεν μπορούμε να αποφύγουμε την εμφάνιση προβληματικών καταστάσεων, μπορούμε να δημιουργήσουμε τις συνθήκες που θα μας επιτρέψουν να τις κατανοήσουμε και να τις “πολεμήσουμε” με όλα τα εφόδια της ψυχής μας. Το σθένος της ψυχής μας, μας οδηγεί στο να πάρουμε τον έλεγχο τους και να

αποφασίζουμε με σωφροσύνη και διαύγεια. Το ταλέντο και η σκληρή δουλειά δεν μπορούν από μόνα τους να μας οδηγήσουν στην επιτυχία.

Προετοιμάζοντας τον εαυτό μας για την θετική έκβαση των αγώνων μας, προγραμματίζουμε την ζωή μας και την ξαναδημιουργούμε. Ο άνθρωπος με Σθένος αναγνωρίζει την σοβαρότητα των καταστάσεων και δεν ασχολείται με προβλήματα ανούσια που θα του κλέψουν εποικοδομητικό χρόνο.

Καλλιεργώντας το ψυχικό Σθένος, αυξάνουμε τις πνευματικές και συναισθηματικές μας αντοχές και καταφέρνουμε να αντιμετωπίσουμε τον πόνο, ψυχικό και σωματικό, την κούραση, την απογοήτευση, την ατυχία και όποιο εμπόδιο μπει στον δρόμο μας για την δικαίωση και κατ' επέκταση την ευτυχία.

Το πάθος και το πείσμα που κατακλύζει το σθένος είναι αυτό που μας οδηγεί στην επιτυχία .

Σθένος- Δικαιοσύνη στον Έρωτα

Ο έρωτας, το πάθος του ανθρώπου για έναν άλλο άνθρωπο και η διαρκής αναζήτηση του, μας ενεργοποιεί στο να ψάχνουμε σε βάθος και ουσία. Ο έρωτας, ο πιο αξιόλογος αγώνας του ανθρώπου, όχι μόνο συντελεί στην διαιώνιση του γένους αλλά ενώνει όλες τις ψυχικές δυνάμεις μας.

Με τον έρωτα τροφοδοτούμε άυλα πεδία και γνωρίζουμε καλύτερα τον εαυτό μας διαβαίνοντας πέραν του φυσικού πεδίου. Ο έρωτας , δίνοντας μας την γεύση της ευτυχίας, μας προϊδεάζει για το τέλειο και μας χαρίζει την πληρότητα μέσα σε μια σχέση.

Όταν ερωτευόμαστε, δεν ερωτευόμαστε μόνο τον άλλο αλλά οτιδήποτε και οποιανδήποτε έχει σχέση μαζί του και αναζητάμε αυτό που θεωρούμε δίκαιο να κατέχουμε , την ευτυχία ως το πέρασμα στο πιο πολύτιμο, το αιώνιο, την αθανασία. Η πηγαία αυταπάρνηση και η αντιπροσφορά του εαυτού μας συγκεντρώνει την προσοχή μας και ιεραρχεί αυτή την ανάγκη ως πρώτη με αποτέλεσμα να αγωνιζόμαστε με ορμή και πάθος για την κατάκτησή αυτού του ισχυρού συναισθήματος.

Η πίκρα της μοναξιάς οδηγεί τις σκέψεις μας στον θάνατο που βιώνουμε ούτως ή άλλως μόνοι. Η θέληση μας για ζωή, τρέφεται με τον έρωτα και το να παλέψουμε για αυτόν συνάδει με ιερό πόλεμο. Η έλλειψη ανταπόκρισης από τον σύντροφό μας ή η απογοήτευση και η αποδόμηση του παραδεισένιου κλίματος που υπάρχει συνήθως τον πρώτο καιρό σε κάθε σχέση , μας κάνει νιώθουμε πως αδικούμε αν και ουσιαστικά ζούμε και νιώθουμε μόνοι μας οπότε η αμοιβαιότητα είναι σχεδόν ανέφικτη.

[<<Όταν ο έρωτας σας γνέφει, ακολουθήστε τον.

Παρότι έχει σκληρούς και απότομους τρόπους.

Κι όταν τα φτερά του σας τυλίξουν, παραδοθείτε του.

Παρότι το σπαθί που είναι κρυμμένο στα πούπουλά του μπορεί να

Σας πληγώσει.

Κι όταν σας μιλάει, να τον πιστεύεται.

Παρότι η φωνή του μπορεί να συντρίψει τα όνειρά σας όπως ο Βοριάς καταστρέφει τον κήπο.

Γιατί ακόμη κι όταν ο έρωτας θα σας στεφανώσει, μετά θα σας σταυρώσει. Ο έρωτας θα σας κάνει να ανθίσετε, και μετά θα σας κλαδέψει.

Ακόμη και όταν φτάσει στο ύψος σας και χαϊδέψει τα απαλότερα κλαδιά σας που τρέμουν στον ήλιο.

Έτσι θα κατέβει στις ρίζες σας και θα τις τραντάξει συθέμελα.

Σαν των σταχιών τα δεμάτια σας συλλέγει πάνω του.

Σας αλωνίζει για να σας γυμνώσει.

Σας κοσκινίζει για να αποβάλλεται τις φλούδες σας.

Σας αλέθει για να σας λευκάνει.

Σας ζυμώνει ώσπου να γίνεται εύπλαστοι.>>

Χαλίλ Γκιμπράν- Ο προφήτης (για τον έρωτα)-απόσπασμα.]

Η αναζήτηση για το δίκιο μας στον έρωτα, μας οδηγεί συνεχώς στην ψευδαίσθηση πως θα βρούμε τον ιδανικό σύντροφο και πως θα γευτούμε την απόλυτη χαρά της ζωής, η αντίθετη κατάσταση της μοναξιάς οδηγεί την σκέψη μας στο αντίθετο της ζωής, τον θάνατο οπότε η ζωή συνδέεται με την αθανασία.

Η παρουσία του έρωτα στην ζωή μας, μας γεμίζει δίψα για ζωή και διαίωνηση αυτής και μας γεννά την επιθυμία για δικαιοσύνη και πληρότητα. Κάθε πρόβλημα που αντιμετωπίζεται με Σθένος, μας οδηγεί στην αναζήτηση νέων ισορροπιών και κινητοποίηση νέων μηχανισμών. Αν και η γαμήλια σχέση υπόκειται σε κανόνες δικαίου, ο έρωτας δεν εξασφαλίζετε με κανέναν θεσμό και όποια προσπάθεια για δικαίωση των συναισθημάτων μας θα είναι χωρίς αποτέλεσμα εφόσον δεν υπάρχουν αμφίδρομα αισθήματα.

Άρα, παλεύοντας για τον έρωτα παλεύουμε για την ζωή, και αυτό είναι το πιο δυνατό κίνητρο για να αγωνιστούμε. Η αγάπη δεν αφήνει την δικαιοσύνη να εκφυλιστεί, της μαλακώνει την καρδιά και την καθοδηγεί με θάρρος σε αξίες και ιδανικά που μας κάνουν πολιτισμένους δίκαιους και ευτυχισμένους ανθρώπους.

Ο ρόλος του χρόνου για την κατάκτηση των στόχων μας

Ο άνθρωπος, συνήθως σε μικρή ηλικία νιώθει πολλές φορές ευτυχισμένος, όσο μεγαλώνει όμως και αφομοιώνει στοιχεία και ιδέες αυτού που κατά την πλειοψηφία του κοινωνικού συνόλου ταυτίζεται με την επιτυχία, τότε ξεκινά ένας αγώνας που του υπενθυμίζει συνεχώς πως πρέπει να βιαστεί γιατί οι άλλοι τον έχουν περάσει. Σαυτό το σημείο όπου το άγχος καταβάλλει την ζωή μας, καλούμαστε να επανεξετάσουμε ότι μας έχουν μάθει και να πάρουμε αποφάσεις που θα καθορίσουν το μέλλον που εμείς θέλουμε να ζήσουμε ελεύθεροι και γαλήνιοι με δικαιοσύνη και αγάπη.

Το φάσμα της ζωής του ανθρώπου είναι πολύ μικρό έως ασήμαντο σε σχέση με την μεγάλη εικόνα της πορείας όλου του σύμπαντος. Στην κοσμική κλίμακα ίσως να μην έχει βαρύτητα η επιτυχία ή η αποτυχία μας. Η πραγματική μας ύπαρξη εμπεριέχει τον θάνατο και τον αφανισμό.

Ο Νίτσε είπε: << amor fa ti >>σε μετάφραση: αγάπα το πεπρωμένο σου, έμμεσα, μας παροτρύνει να δημιουργήσουμε το πεπρωμένο που θα αγαπήσουμε ενώ ταυτόχρονα εξαλείφουμε το στοιχείο του χρόνου και του θανάτου.

Ο σύγχρονος άνθρωπος έχοντας απομακρυνθεί από την φύση, αντιμετωπίζει πολλές δύσκολες καταστάσεις που του δημιουργούν άγχος, κατακλύζεται από εικόνες και πληροφορίες. Νιώθει μοναξιά, είναι και αντιλαμβάνεται ότι είναι ευάλωτος, κάτι που ενισχύει την αίσθηση της αποσύνδεσης με το όλον και τον φέρνει πιο κοντά στην ιδέα του θανάτου, στο σημείο δηλαδή που αποσυνδέεται από τα εγκόσμια. Η συνείδηση αυτής της κατάστασης είναι το σημείο όπου ο άνθρωπος αποφασίζει να αλλάξει κατεύθυνση και να ξεφύγει από αυτόν τον κύκλο. Τότε αντλούμε, το Σθένος, ' αν υπάρχει.. και παλεύουμε με όλες μας τις δυνάμεις , αυτές που ξέρουμε και αυτές που είναι αθέατες, μέσα μας, για να συνεχίσουμε να υπάρχουμε και όταν θα αποχωριστεί το πνεύμα μας το σώμα.

Οι αρχές και οι αξίες μας λειτουργούν ως μοχλός ενεργοποίησης αυτής της μυστήριας δύναμης, του σθένους, που θέλει να πιστεύει και να πράττει ως να μην υπάρχει κανένα εμπόδιο, είτε υλικό είτε άυλο, ξεπερνώντας κάθε λογικό εμπόδιο, υπερβαίνοντας εαυτόν.

Η αίσθηση έλλειψης χρόνου συνδέεται έμμεσα με το τέλος της ζωής, τον θάνατο. Η μικρή διάρκεια της ζωής μας σε σχέση με την ζωή της ανθρωπότητας όπως την αντιλαμβανόμαστε, είναι ένα δυνατό κίνητρο ώστε να επισπεύσουμε την μόρφωση και την αναγέννηση του πνεύματος και του σώματός μας γιατί ο χρόνος είναι περιορισμένος. Αυτό απαιτεί οργάνωση από μέρους μας και σχέδιο δράσης ως αντίδραση στην αρνητικότητα, την ασχήμια, την κακία και την αδικία. Πολλές φορές αντιλαμβανόμαστε δυσάρεστες κατά στάσεις που τις παρακολουθούμε με θλίψη ανήμποροι να κάνουμε κάτι για να τις αλλάξουμε. Αυτό όμως αφορά το τώρα που αμέσως λίγο μετά γίνεται παρελθόν. Όσο πιο γρήγορα εστιάζουμε στα θετικά γεγονότα τόσο πιο πολύ θα ενισχύουμε την επιτυχία των στόχων μας, ενώ εξοικονομούμε την πολύτιμη ενέργειά μας.

Όποια γεγονότα περνάνε το κατώφλι του χρόνου, μας δίνουν την ευκαιρία να τα μελετήσουμε και να σκεφτούμε πως θα κινηθούμε ώστε να μην επαναληφθούν. Όσο πιο μακριά είμαστε από τα γεγονότα τόσο πιο ψύχραιμα λογικά και υπεύθυνα μπορούμε να τα δούμε. Όσο περισσότερο χρόνο αφιερώσουμε στην αρνητική έκβαση των πραγμάτων τόσο πιο πολύ καθυστερούμε το πέρασμά μας από την σκέψη στην δράση. Η χρονική απόσταση των γεγονότων μας δίνει την ευκαιρία να οργανωθούμε και να σχεδιάσουμε το πως θα κινηθούμε. Η καθυστέρηση ανάληψης δράσης μπορεί να συμβεί αλλά η επιμονή μας να συνεχίσουμε πρέπει προϋποθέτει την συνεχή καλλιέργεια των αντανακλαστικών μας .

Τίποτα δεν φαντάζει άλυτο όταν έχει περάσει. Ο χρόνος είναι τελικά με το μέρος μιας και τοποθετεί τα πράγματα στην θέση τους και μας δίνει την ευκαιρία να δράσουμε.

Ο ευγενής στόχος του δικαίου

Με στόχο το δίκιο που θέλει να κερδίσει, ο άνθρωπος, θεμελιώνει το οικοδόμημα αυτής της εσωτερικής δύναμης που εκδηλώνεται στο τώρα και υπόσχεται την “κατάκτηση” του αιώνιου.

[<< Ο γηραιός Σωκράτης πίστευε ότι σκοπός της ζωής είναι η γνώση της αρετής και επιζητούσε το τι είναι η δικαιοσύνη και τι η ανδρεία και καθένα εκ των συστατικών της αρετής. Αυτή ήταν μια ορθολογική προσέγγιση, καθώς πίστευε ότι όλες οι αρετές είναι επιστήμες, ώστε άμα συνέβαινε να γνωρίσει κανείς το τι είναι δικαιοσύνη, να είναι δίκαιος(...).>> Ο γηραιός Σωκράτης πίστευε ότι σκοπός της ζωής είναι η γνώση της αρετής και επιζητούσε το τι είναι η δικαιοσύνη και τι η ανδρεία και καθένα εκ των συστατικών της αρετής. Αυτή ήταν μια ορθολογική προσέγγιση, καθώς πίστευε ότι όλες οι αρετές είναι επιστήμες, ώστε άμα συνέβαινε να γνωρίσει κανείς το τι είναι δικαιοσύνη, να είναι και δίκαιος[...]

— Αριστοτέλης, Ηθικά Ευδήμεια, 1216b
-Σελ.1216b].

Η αίσθηση πως πράττουμε το σωστό και δίκαιο αντανακλά την επιθυμία μας να αλλάξουμε τον κόσμο μας προς το καλύτερο, και να “ολοκληρωθούμε” ως οντότητες του όλου. Η συστράτευση των συναισθημάτων μας, των ιδεών και των στόχων μας, μας “γεννά” συμπεριφορές που οδηγούν στην επιτυχία αντιμετωπίζοντας πρακτικά όλα τα εμπόδια με δυνάμεις πέραν των ορίων μας. Ένας υψηλός και δίκαιος στόχος μας ωθεί να επιβάλλουμε στον εαυτό μας την αναγκαία πειθαρχία που χρειάζεται για να κατορθώσουμε τα δύσκολα και αυτά που φαντάζουν ακατόρθωτα, με αξιοπρέπεια και ευαισθησία. Ένα ισχυρό κίνητρο μπορεί να μας απομακρύνει από πεποιθήσεις που στέκονται εμπόδιο στα όνειρά μας.

Η δικαιοσύνη είναι το πιο αξιόλογο κίνητρο για αγώνα, η αίσθηση του δικαίου γίνεται θύελλα μέσα μας και παρασέρνει αρνητικές σκέψεις, ενδοιασμούς, τον φόβο και ότι μας κρατάει δέσμιοι των προβλημάτων μας. Η απόκτηση της ζωής που ονειρευόμαστε, χωρίς κακία και άδικο, τροφοδοτεί τον νου μας με ενέργεια και μετατρέπει την ανάσα μας σε θύελλα που μας ωθεί να πραγματώσουμε τις σκέψεις μας για αυτό που θεωρούμε σωστό, άξιο, ενάρετο και πρόπον.

Για την αντίθετη κατηγορία ανθρώπων, ο Σωκράτης είπε: [<<Όσοι λοιπόν δεν έχουν ιδέα τι θα πει φρόνηση και αρετή, και περνούν τον καιρό τους σε γλέντια και σε παρόμοιες απολαύσεις, κινούνται, φαίνεται, προς τα κάτω κι αποκεί πάλι μέχρι το μέσον και περιπλανώνται σ’ όλη τους την ζωή, σαν οδοιπόροι που έχουν χάσει το δρόμο τους ανάμεσα σ’ αυτά τα δυο σημεία να ξεπεράσουν τούτο το σημείο και να αντικρύσουν το πραγματικό επάνω δεν το άντεξαν ποτέ, ούτε γέμισαν στ’ αλήθεια μέσα τους με το πραγματικό όν ούτε γεύτηκαν σταθερή ηδονή, αλλά, σαν

βοσκήματα κι αυτοί, με το βλέμμα στραμμένο πάντα κάτω και σκυμμένοι στο χώμα και σε τραπέζια βόσκουν χορταίνοντας φαΐ και πήδημα, κι εξαιτίας της πλεονεξίας τους για αυτές τις ηδονές, κλωτσώντας και κουτουλώντας ο ένας τον άλλο με σιδερένια κέρατα και οπλές, σκοτώνονται από την απληστία τους καθώς προσπαθούν να γεμίσουν με πράγματα ανυπόστατα το κομμάτι του εαυτού τους που είναι ουσιαστικά ανύπαρκτο κι ανίκανο να συγκρατήσει οτιδήποτε.>>Μεταφρασμένο κείμενο από: Πλάτων, Πολιτεία, σελ.691]

Η διαπίστωση πως πρέπει να αλλάξουμε προς το καλύτερο συνδέεται με την ευτυχία που αξίζει σε κάθε άνθρωπο. Η αναζήτηση της εφήμερης ευτυχίας, οδηγεί τον άνθρωπο συνήθως στο να προσπερνά την ουσία της ζωής και να δρα κατά τη συλλογικής συνείδησης. Η αληθινή ευτυχία, η αγάπη, απαιτεί απομάκρυνση από κάθε πηγή κακού και η ψυχή μας σε συνδυασμό με τον νου μπορούν να μας οδηγήσουν σε χαρούμενα και δίκαια μονοπάτια.

[Ο Φιλόπρονος στο υπόμνημά του στο Περί ψυχής είναι σαφέστερος: << Επίσης, οι δυνάμεις που υπάρχουν στο σώμα' εν υποκειμένο ακμάζουν και φθείρονται μαζί με το σώμα' τέτοιες είναι η αίσθηση, ο θυμός και η επιθυμία' αντίθετα, η λογική ψυχή όταν το σώμα φθίνει αυτή ακμάζει' δεν είναι επομένως στο σώμα εν υποκειμένω' επίσης τίποτε δεν επιδιώκει να καταστρέψει το πράγμα στο οποίο ανήκει' γιατί όλα θέλουν να υπάρχουν αντίθετα, η λογική ψυχή περιφρονεί το σώμα, δαμάζοντάς το με δοκιμασίες που έχουν για αιτία τους την αρετή και εγκαταλείποντας πολλές φορές το σύνολο(δηλ. την ένωση σώμα – ψυχή). Η ύπαρξή της επομένως δεν είναι στο σώμα εν υποκειμένω' έτσι λοιπόν 'χούμε δείξει ότι καμία ψυχική δύναμη δεν είναι σώμα. Επιπλέον πρέπει να δείξουμε ότι η ουσία της λογικής ψυχής είναι "χωριστή" από κάθε σώμα, ενώ η ύπαρξή των υπολοίπων είναι μέσα στο σώμα.>>Απόσπασμα από "Περί του Μήλου ή περί της Αριστοτέλους τελευταίης", σελ. 157].

Ο Αριστοτέλης, ορίζει την ευδαιμονία ως το υπέρτατο αγαθό, που κατακτάτε από την αρετή ως κοινωνική πρακτική περισσότερο παρά σαν νοητική στάση.

Το πόσο άξιος είναι ο στόχος μας παίζει καθοριστικό ρόλο και στο πόσο βαθιά θα διεισδύσουμε στον εαυτό μας, πόσο κοντά θα φτάσουμε στην αλήθεια, πόσο προετοιμασμένοι είμαστε και πόσο Σθένος έχουμε κατακτήσει ή αλιεύσει από την θάλασσα της ψυχής μας.

Δικαιοσύνη και ευτυχία

Η ικανότητα του ανθρώπου να σκέφτεται και να πράττει βάση της λογικής όχι μόνο δεν οδήγησε στο να ευτυχίσει, αλλά έχτισε έναν κόσμο άδικο, με ανισότητες σε όλους τους τομείς του κοινωνικού ιστού και εις βάρος της ελευθερίας του.

Η δύναμη να αλλάξουμε τα πράγματα δεν είναι αυτονόητη και δεν μας δίνεται ως ιδιότητα του σώματός μας. Χρειάζεται να δουλέψουμε πολύ με τον εαυτό μας και να προσπαθήσουμε σκληρά για να αναδυθεί η δύναμη της ψυχής μας. Η ευτυχία δεν εξασφαλίζεται με τις υλικές απολαύσεις και την ηδονή του σώματος αλλά με την άνθιση του νου και της καρδιάς και την καλλιέργεια του δικαίου και καλού μέσα μας, αυτό μας κάνει ευτυχισμένους.

Το περιβάλλον (οικογένεια -κοινωνία), συστατικό ενδυνάμωσης του Σθένους

Η ικανότητά μας να χειριζόμαστε σωστά και αποτελεσματικά καταστάσεις μπορεί να αποτελέσει έμπνευση στο περιβάλλον μας, και όχι μόνο. Όταν συνειδητοποιήσουμε ότι η συνεργασία, καλλιεργεί το ψυχικό Σθένος, τότε θα μας συντροφεύει η ενθάρρυνση και η έμπρακτη βοήθεια των συνανθρώπων μας αποκομίζοντας πολλά οφέλη στην διάρκεια και στην διαδρομή της πορείας μας προς την επιτυχία.

Συνήθως άτομα που βρίσκονται στην ίδια θέση με εμάς μπορούν να μας καταλάβουν και να μας στηρίξουν. Φυσικά αυτό δεν είναι αρκετό για να πετύχουμε αλλά είναι μια σημαντική βοήθεια.

Η πνευματική δύναμη του Σθένους, είναι αποτέλεσμα της προεργασίας από την παιδική μας ηλικία και φυσικά τεράστιο ρόλο για την ενδυνάμωσή του παίζουν οι γονείς μας, η οικογένεια, ο περίγυρος και το περιβάλλον μέσα στο οποίο μεγαλώνουμε που μπορούν να δυναμώσουν ή να αποδυναμώσουν το συστατικό αυτό που επιστρατεύει όλες μας τις ικανότητες και την ενέργεια για να πραγματώσουμε τους σκοπούς μας.

Χωρίς ελπίδα δεν μπορούμε ποτέ να περάσουμε στην πράξη. Οι άνθρωποι συνηθίζουν να παρακολουθούν γεγονότα χωρίς να υποβάλουν τον εαυτό τους σε ψυχική διεργασία και ενώ δεν τους είναι αδιάφορες πολλές καταστάσεις και τους ενοχλούν σε γενικό και σε προσωπικό επίπεδο, αδυνατούν να οργανώσουν πρωτίστως τον εαυτό τους και μετέπειτα και τους άλλους ώστε να δράσουν για να ξεπεράσουν δύσκολες έως τραγικές καταστάσεις.

Η παιδεία είναι θεμελιώδες προϋπόθεση για την χειραφέτηση των πολιτών.

[<< Ένα από τα δεινά του αναλφαβητισμού είναι ότι καταπνίγει τη συνείδηση και την εκφραστικότητα των ανθρώπων που είναι αποκλεισμένοι από τη γραφή και την ανάγνωση. Περιορίζει έτσι την ικανότητά τους να γράψουν για το πως διαβάζουν τον κόσμο, ώστε να μπορούν να ξανασκεφτούν πάνω στην αρχική τους ανάγνωση.

Ακόμα κι αν ο αναλφαβητισμός δεν εξαλείφει τις σχέσεις που έχουν δημιουργηθεί κοινωνικά ανάμεσα στην γλώσσα, την σκέψη και τη πραγματικότητα, αποτελεί μειονέκτημα που γίνεται εμπόδιο στην επίτευξη μιας ολοκληρωμένης ιδιότητας του πολίτη. Ο αναλφαβητισμός είναι αναπηρία στο βαθμό που σε πολιτισμούς εγγραμμάτων αποκλείει τους αγράμματους εμποδίζοντάς τους να περιδιαβούν εντελώς τον κύκλο των σχέσεων που υπάρχουν ανάμεσα στη γλώσσα, στη σκέψη και στην πραγματικότητα και τους κλείνει το δρόμο στην γραφή, η οποία αποτελεί ένα σημαντικό και απαραίτητο μέσο κατανόησης αυτών των σχέσεων. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι υπάρχει μια δυναμική κίνηση ανάμεσα στη σκέψη, στη γλώσσα και στην πραγματικότητα. Αν την καταλάβουμε καλά, οδηγεί σε μεγαλύτερη δημιουργική ικανότητα. Όσο περισσότερο βιώνουμε τη δυναμική μιας τέτοιας

κίνησης, τόσο περισσότερο γινόμαστε κριτικά υποκείμενα όσον αφορά τη διαδικασία της γνώσης, της διδασκαλίας, της μάθησης, της ανάγνωσης, της γραφής και της μελέτης.>> απόσπασμα από, "Δέκα επιστολές προς εκείνους που τολμούν να διδάσκουν", Paulo Freire (σελ.62-63)

Η ισχυρή προσωπικότητα που είναι έτοιμη να αντιμετωπίσει τα πάντα είναι κράμα σωστής ανατροφής, μέγιστης προσωπικής προσπάθειας, και ενός μεγάλου αριθμού μικρών νικών απέναντι σε ηθικές κι ουσιαστικές προκλήσεις.

Η ενίσχυση του ελεύθερου πνεύματος μέσα από προσπάθειες και δοκιμασίες, χτίζει τον ανεξάρτητο, δημιουργικό και δυνατό εαυτό μας.

Η ισορροπία ανάμεσα στην πειθαρχία και την αυτονομία του ατόμου είναι συλλογική ευθύνη και οφείλει πρώτα να θωρακίσει την ψυχή του και μετά να γίνει το φωτεινό παράδειγμα για τους γύρω του. Η ενθάρρυνση και η στήριξη του περίγυρου στις προσπάθειες αυτοβελτίωσης και ενδυνάμωσης των ψυχικών μας ικανοτήτων είναι απαραίτητο στοιχείο.

Ο άνθρωπος λαμβάνοντας εμπειρίες ταξιδεύοντας, εξερευνώντας, εφευρίσκοντας, μαγειρεύοντας, παίζοντας, δημιουργώντας, χτίζει ένα υγιές εσωτερικό περιβάλλον έτοιμο να υποδεχτεί τα σχέδια του για αλλαγές προς το καλύτερο. Μια δομημένη και ενεργή προσωπικότητα αναπτύσσετε στον πνευματικό κόσμο, στο κοντινό του περιβάλλον,(οικογένεια), και το μακρινό(έξω κόσμος).

Το οικογενειακό περιβάλλον είναι υπεύθυνο για την καλλιέργεια της κριτικής ματιάς στα πράγματα, για την ανθεκτικότητά μας απέναντι στις προκλήσεις, τονώνουν την αυτοπεποίθησή τους και τους βοηθούν να αναδυθεί το σθένος ώστε όταν πορευτούν μόνοι τους και έξω από αυτό το περιβάλλον να τα καταφέρουν. Η εμπύχωση από το περιβάλλον μας σε ότι προσπαθούμε να πετύχουμε είναι πολύ σημαντική και συμβάλει στο να αποτρέψουμε τις αρνητικές μας σκέψεις και ότι άλλο μας κρατά μακριά από τον στόχο μας.

Το εγώ πρέπει να αντικατασταθεί με το εμείς για να αποκτήσει ξανά η κοινωνία την συνοχή που απαιτείται για την επίλυση πρωτίστως των οικονομικών προβλημάτων που είναι βασική αιτία πολλών άλλων που μας οδηγούν στην δυστυχία. Ο τρόπος που ερμηνεύουμε τα πράγματα χτίζετε ως πεποίθηση σε άμεση σχέση με το περιβάλλον. Η μελέτη της ζωής και η απόκτηση νέων δεξιοτήτων μας οδηγεί στην θωράκιση και στην εξέλιξή μας αλλά πάντα πρέπει να έχουμε τον νου μας να κινούμαστε μέσα στα όρια που μας συγκρατούν στον κοινωνικό ιστό.

[<<Παν μέτρον άριστον>> Διογένης Λαέρτιος, Βίοι των φιλοσόφων.]

Η ανάγκη μας να κατακτήσουμε πνευματικές δυνάμεις και να απολαύσουμε την χαρά και την ευτυχία, γεννιέται από την δυσαρέσκειά μας απέναντι σε παλιές πεποιθήσεις ή κοινωνικά μοτίβα που επιλέχθηκαν πριν από εμάς και χωρίς εμάς.

Αν και είναι πολύ δύσκολο να ελέγξουμε τα συναισθήματά μας, το σθένος της ψυχής μας, μας οδηγεί στο να πάρουμε τον έλεγχο τους και να αποφασίζουμε με

σωφροσύνη και διαύγεια. Προετοιμάζοντας τον εαυτό μας για την θετική έκβαση των αγώνων μας, προγραμματίζουμε την ζωή μας και την ξαναδημιουργούμε.

Δυστυχώς μέσα στον κοινωνικό ιστό, υπάρχουν πολλοί άνθρωποι χωρίς ιδανικά οράματα και στόχους που να αφορούν γενικά το γενικό καλό και μέσα σε όποια μάχη δίνουμε σίγουρα μας την κάνουν δυσκολότερη. Υπάρχουν πολλοί άνθρωποι στους κόλπους της κοινωνίας που δρουν ως κακέκτυπα της ανθρωπίνης φύσης αναμεσα μας και εναντίων μας φροντίζοντας να μην γίνουν αντιληπτοί και υποστούν τις συνέπειες του νόμου και της κοινωνίας. Όταν οι συμπολίτες μας μεταβάλλονται σε κάτι άλλο από αυτό που μας δείχνουν ότι είναι τότε η κοινωνική ομάδα που ανήκουν απειλείται με διάσπαση και αλληλοσπαραγμό. Σε τέτοιες τραγικές καταστάσεις το καθήκον του κάθε ατόμου είναι να διατηρήσει την ανθρωπιά του και την αίσθηση του δικαίου μέσα του.

Μαθαίνοντας να διατηρούμε τις κοινωνικές σχέσεις που μας στηρίζουν, μας γेमίζουν αισιοδοξία, μας δίνουν δύναμη και μας εκτιμούν γι' αυτό που είμαστε πραγματικά, τότε οι αγώνες μας ενδυναμώνονται και εμείς εξελισσόμαστε αντλώντας όλες τις εσωτερικές μας δυνάμεις.

Η εγρήγορση και η αφύπνιση του δικαίου είναι υποχρέωση όλων των πολιτών που θέλουν να πιστεύουν ότι ανήκουν στην σωστή πλευρά. Πρέπει να το αποδεικνύουν πρωτίστως στον εαυτό τους και μετέπειτα στους άλλους δίνοντας το φωτεινό παράδειγμα.

Η συλλογική προσπάθεια για την ανάπτυξη των συναισθημάτων και των θετικών μας παρεμβάσεων στα δρώμενα της ζωής, φανερώνει τον καλό μας εαυτό που έχει την ικανότητα να μας οδηγήσει στην ευτυχία.

[<<..η κοινωνική ζωή ανθίζει πάντοτε στο υπερχρονικό εμείς και ουδέποτε στο φευγαλέο εγώ.>>'Ελευθερία και Γλώσσα'', Σ. Ράμφος].

Υπάρχουν φορές που μπορεί το περιβάλλον να μην μας στηρίζει ή ακόμα και να είναι κατά μας, τότε το μοναδικό άτομο που μπορούμε να βασιστούμε είναι ο εαυτός μας και το σθένος το μοναδικό μας προσόν που μπορεί να μας οδηγήσει στην επιτυχία των δικαίων αιτημάτων ή επιθυμιών μας.

Η κοινή αντιμετώπιση προβλημάτων ως σύμμαχος για την εφαρμογή λύσεων
Η αλληλεπίδραση με άλλους ανθρώπους και η ανταλλαγή απόψεων μπορεί να βοηθήσει στην εξέλιξη μας. Αν συμφωνούμε με τους άλλους, τους έχουμε σύμμαχους και η δυναμική της ενέργειας μας αυξάνετε ενώ αν δεν συμφωνούμε και δεν βρούμε κοινή λύση για τα προβλήματά μας, συνειδητοποιούμε ότι είμαστε μόνοι απέναντι σε ότι μας δυσαρεστεί και αναγκαστικά αναλαμβάνουμε δράση, αν βέβαια έχουμε χτίσει από πριν τον εαυτό μας έτσι ώστε να μπορεί να ξεκολλάει και να δρα αυτόβουλα και ανεξάρτητα.

Ανταλλάσσοντας πληροφορίες και ιδέες με τους άλλους ανθρώπους δεν καθορίζουμε μόνο το πως θα δράσουμε αλλά αντλούμε ή χάνουμε ενέργεια, αυτή που εκπέμπουν οι συνομιλητές μας.

Στην πολιτεία του Πλάτωνα αναφέρετε πως σε μια ιδανική κοινωνία, θα μπορούσαμε ο καθένας μας να είναι φύλακας του εαυτού μας προστατεύοντας το καλό του κοινωνικού συνόλου.

[<<Από όλους εσάς, οι οποίοι παρουσιάζεσθε ως υμνητές της δικαιοσύνης, από τους πρώτους πρώτους κίολας ήρωες που κάποια λόγια τους έχουν σωθεί ίσαμε τους τωρινούς ανθρώπους, ποτέ κανένας ως τώρα δεν κακολόγησε την αδικία ούτε εξύμνησε την δικαιοσύνη διαφορετικά παρά για την δόξα, τις τιμές και τα δωρήματα που έρχονται ως επακόλουθο καθεμιάς από αυτές. Πως όμως επενεργεί διαμέσου της δικής της δύναμης η καθεμιά τους, όταν υπάρχει μέσα στην ψυχή εκείνου που την έχει, έστω και αν διαφεύγει την προσοχή θεών και ανθρώπων, αυτό ποτέ κανένας ως τώρα ούτε ποιητής ούτε απλός άνθρωπος, δεν το έχει εκθέσει με τρόπο που να ικανοποιεί, ότι δηλαδή το μεν ένα είναι μεγαλύτερο κακό από όσα έχει μέσα της η ψυχή, ενώ η δικαιοσύνη το μέγιστο αγαθό. Γιατί αν εξαρχής μας μιλούσατε όλοι σας έτσι, από τα νιάτα μας ακόμα, και μας πείθατε, δεν θα φυλαγόμαστε ο ένας από τον άλλο μη μας κάνει τίποτα άδικο αλλά μόνος του καθένας θα ήταν ο ίδιος ο καλύτερος φύλακας του εαυτού του, επειδή θα φοβόταν μήπως με το να αδικεί θρέφει μέσα του το πιο μεγάλο κακό.>>Μεταφρασμένο κείμενο από την Πολιτεία του Πλάτωνα , (σελ127).]

Οι κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες, μπορούν να καταπολεμηθούν μόνο μέσω κοινών αποφάσεων και δράσεων του κοινωνικού ιστού για την απόδοση δικαιοσύνης. Η κοινωνική αλληλεγγύη μπορεί να εξασφαλίσει ισότητα στην εκπαίδευση, την υγεία, κ.α., να εξαλείψει την διαφθορά, και να εξασφαλίσει ισότητα ευκαιριών και δικαιωμάτων σε όλους και ίση κατανομή πόρων, κοινωνική δικαιοσύνη.

Ο μοναχικός σύγχρονος άνθρωπος , εξαντλείται από τις υποχρεώσεις και τα βάρη της καθημερινής ζωής, και χωρίς την ένωση του με το κοινωνικό σύνολο, που αντιμετωπίζει τα ίδια προβλήματα, έχει λιγότερες πιθανότητες για να πετύχει τους στόχους του και να κερδίσει την ευημερία και την ψυχική γαλήνη. Η ένταξη του ανθρώπου σε κοινωνικές ομάδες της τάξης που ανήκει, βοηθά τον κοινό αγώνα για την καταπολέμηση της αδικίας.

[<<Γενικότερα, ένας τρόπος χρησιμοποίησης των επιβεβλημένων συστημάτων συνιστά αντίσταση τόσο στον ιστορικό νόμο μιας γεγονοντικής κατάστασης όσο και στην εκάστοτε δογματική νομιμοποίησή της. Μια πρακτική της οικοδομημένης από άλλους τάξεις αναδιανέμει τον χώρο της, όπου τουλάχιστον δημιουργεί διάκενα αφήνοντας περιθώρια για παιχνίδι, για ελιγμούς ανάμεσα σε άνισες δυνάμεις και ουτοπικά σημεία αναφοράς. Εκεί θα μπορούσαμε να πούμε ότι εκδηλώνεται η σκιερότητα της <<λαϊκής>> κουλτούρας, η διαπέραση υφή της- ο μαύρος βράχος που εναντιώνεται στην αφομοίωση. Ότι στους κόλπους της αποκαλείται <<σοφία>>

(sabedoria) ορίζεται ως στρατήγημα (trampolinagem, που ένα παιχνίδι λέξεων το συσχετίζει με τα ακροβατικά του σαλτιμπάγκου και την τέχνη του να πηδάει πάνω στο τραμπολίνο, trampolim) και ως <<κατεργαριά>> (trapacaria, πανούργο τέχνασμα και απάτη στον τρόπο χρησιμοποίησης ή <<στησίματος>> των όρων των διαφόρων κοινωνικών συμβολαίων). Χίλιοι τρόποι να παίξεις/ εμπαίξεις/ χαλάσεις το παιχνίδι του άλλου, δηλαδή τον χώρο που θεσπίζεται από άλλους, χαρακτηρίζουν την εύστροφη, ανυποχώρητη, αντιστεκόμενη δραστηριότητα ομάδων οι οποίες, μην έχοντας ιδιότοπο, οφείλουν να τα βγάλουν πέρα σένα δίκτυο κατεστημένων δυνάμεων και παραστάσεων. Πρέπει να <<τα φέρουν βόλτα>> με την επιβεβλημένη τάξη.>>Μισέλ ντε Σερτώ-Επινοώντας, Η πολύτροπη, Την καθημερινή τέχνη, πρακτική του ΠΡΑΤΕΙΝ, σελ.,110-111]

Η απουσία αξιών και ηθικής στις σύγχρονες κοινωνίες και οι συνεχείς προβολές “κακών μοντέλων” ζωής και επιτυχίας, κάνει την κοινωνική δικαιοσύνη να φαντάζει ουτοπία. Ολοένα και περισσότεροι άνθρωποι όμως υποστηρίζουν την ισότητα και την δικαιοσύνη και ενώνουν τις δυνάμεις τους υπερασπίζοντας την ατομική ελευθερία του κάθε πολίτη.

Η ίδρυση του Ο.Η.Ε., είχε ως όραμα την αντιμετώπιση των ανισοτήτων στην εκπαίδευση και την υγεία την εξάλειψη της φτώχειας και την ευημερία όλων των πολιτών του κόσμου. Δυστυχώς μέχρι και τώρα οι προσπάθειες δεν έχουν ευδοκιμήσει και τα κοινωνικά συμφέροντα έχουν ηττηθεί από τα οικονομικά και πολιτικά. Η ευημερία όμως των πολιτών δεν μπορεί να επέλθει δίχως την ισότητα και την απόδοση δικαιοσύνης. Η καλλιέργεια της κριτικής σκέψης μπορεί να δώσει το έναυσμα για διεκδίκηση κατάκτηση ίσων δικαιωμάτων , οδηγώντας στην εξομάλυνση των αντιθέσεων των κοινωνικών τάξεων με αποτέλεσμα την κοινωνική μας πρόοδο και την εξάλειψη της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

[<<Όποιο και να είναι το Είναι, δεν μπορεί παρά να είναι το όλον. Δίπλα σαυτό το οντολογικό όλον υπάρχει το υποκειμενικό όλον. Η συνείδηση συμπεριφέρεται σαν να είναι το όλον. Και δεν μπορεί να εννοήσει αλλιώς το οντολογικό όλον παρά ανάγοντας το “υποκειμενικό” όλον σε οντολογικό. Δεν υπάρχει άλλη πρόσβασης. Η συνείδηση είναι μια ακούραστη υφάντρα ενότητας. Μιας ενότητας ανεπίτευκτης οντολογικά, επιτεύξιμη όμως “υποκειμενικά”. Εφ’ όσον όμως το οντολογικό όλον δεν νοείται οντικά (δηλαδή “φυσικά”) η επίτευξη της υποκειμενικής ενότητας, είναι ένα προείκασμα οντολογικής ενότητας. Είναι μια προσπάθεια ταύτισης. Το Είναι είναι η ενότητα, το υποκείμενο (η συνείδηση) απαιτεί την ενότητα.>>Χρήστου Χ. Μαλεβίτση –“Οι δυο ροπές της συνείδησης. Σελ.1099]

Η συνεργασία, η ισότητα, οι ευκαιρίες και η πρόσβαση όλων των πολιτών στα κοινωνικά αγαθά είναι ο θεμέλιος λίθος της δημοκρατίας.

Δικαιοσύνη και διαδίκτυο

Η ταχεία εξέλιξη της τεχνολογίας οδήγησε την ανθρωπότητα στην ανάπτυξη παγκόσμιων διαδικτυακών μέσων επικοινωνίας και ανταλλαγής πληροφοριών, πράγμα που αποκτά τεράστιες κοινωνικές, πολιτικές, οικονομικές και συναισθηματικές προεκτάσεις.

Ο κάθε άνθρωπος στις μέρες μας, με εξαίρεση τους πολίτες απολυταρχικών καθεστώτων, μπορεί να χρησιμοποιεί τον δημόσιο διαδικτυακό χώρο και να "ακουστεί" ο λόγος του. Ο παγκόσμιος πληθυσμός, συναντιέται και αλληλοεπιδρά από οποιαδήποτε χώρο και όποια χρονική στιγμή θέλει. Η άμεση επικοινωνία και η δυνατότητα του να συμμετέχουμε σε μια νέα δημόσια σφαίρα όπου όλοι έχουμε ίσα δικαιώματα και έχουμε τις ίδιες ευκαιρίες χαρίζει σίγουρα μια αίσθηση δικαίωσης, έστω και προσωρινής. Πολλές λειτουργίες που θα μπορούσαν να γίνουν μέσα στον υπαρκτό δημόσιο χώρο μεταφέρονται πλέον στον διαδικτυακό με αποτέλεσμα την μεγαλύτερη πρόσβαση του κοινού και χωρίς χρονικούς περιορισμούς. Έτσι, δημιουργούνται νέες προοπτικές για τον καθένα. Το τεράστιο πλεονέκτημα της επικοινωνίας από απόσταση και η ενημέρωση από πολλές πηγές που θα επιλέξουμε εμείς, λειτουργεί θετικά ως προς την κατάκτηση της αλήθειας και της διάδοσής της.

Αν και αρχικά οι άνθρωποι ήταν παρατηρητές στις επαφές τους ως χρήστες του διαδικτύου, σιγά σιγά παρατηρούμε ότι οργανώνονται σε ομάδες, παίρνουν αποφάσεις και λειτουργούν με γνώμονα το κοινό καλό και στόχο την κοινωνική δικαιοσύνη. Οι κοινοί προβληματισμοί θέτουν κοινούς στόχους και ενθαρρύνουν την κοινότητα και τον κάθε ένα ξεχωριστά για να αγωνιστεί με τις δικές του δυνάμεις έχοντας ηθικό κυρίως σύμμαχο τον συνάνθρωπο.

Ο φόβος εμπόδιο στην ανάληψη δράσης

Ο φόβος είναι η άμυνα του ανθρώπου ώστε να προστατέψει τον εαυτό του και είναι πολύτιμος για την επιβίωσή του ως το σημείο που αρχίζει να γίνεται φοβία και γίνεται εμπόδιο στις αποφάσεις μας. Το δίχτυ προστασίας του φόβου μπορεί να σώσει την ζωή του ανθρώπου ή να τον γλυτώσει από μπελάδες αλλά δυστυχώς ταυτίζεται και με την έννοια του αδύναμου πράγμα που οδηγεί σε πράξεις που φαντάζουν γενναίες αλλά μπορεί να προβούν μοιραίες. Η κατανόηση του φόβου βοηθάει στο να πάρουμε ψύχραιμες αποφάσεις και να μην γίνουμε έρμαιο της ανασφάλειά μας.

Παρατηρώντας τον φόβο και την απογοήτευση, διαπιστώνουμε ότι είναι συναισθήματα τα οποία δεν μας χρησιμεύουν στο να λύσουμε τα προβλήματα μας. Το επόμενο βήμα είναι να αναλάβουμε δράση και να βγούμε μόνοι μας από κάθε δύσκολη κατάσταση που μας περικυκλώνει αντλώντας δύναμη από τα θέλω μας και μετατρέποντας την απογοήτευση σε γοητεία για το ωραίο, το καλό και το δίκαιο. Όταν νικηθεί ο φόβος, το μονοπάτι προς την πνευματική δύναμη ανοίγει και μπορούμε να το διαβούμε με ανεξάντλητο Σθένος.

Ο φόβος της αποτυχίας, το αντίθετο της ελπίδας για επιτυχία, εξαρτάται τόσο από τις προσωπικές και συναισθηματικές μας συναναστροφές όσο και από τις κοινωνικές. Οι υποχρεώσεις και οι απαιτήσεις της ζωής για αυτό που θεωρείται

επιτυχία κατά κόσμων συνήθως δεν συνάδει με την πραγματική ευτυχία και εκεί ο κάθε άνθρωπος καλείται να προβληματιστεί και να αναλάβει τις ευθύνες του, κάτι που σηματοδοτεί τις προσωπικές του επιλογές.

Ένας βασικός λόγος που αισθανόμαστε φόβο, είναι η μοναξιά που νιώθουμε να μας συντροφεύει σε κάθε κατάσταση γιατί ακριβώς παίζει τεράστιο ρόλο το περιβάλλον. Αναμφισβήτητο το να ισορροπήσουμε ανάμεσα στην κοινωνική μας ζωή και στην ζωή που θεωρούμε καλύτερη απαιτεί σχεδιασμό και δεξιότητες που καταναλώνουν πολύ χρόνο.

[<< Υπάρχει πάντα μια σχέση ανάμεσα στο φόβο και τη δυσκολία. Όμως είναι προφανές ότι σ' αυτή τη σχέση υπάρχει ένα υποκείμενο. Ένα υποκείμενο που φοβάται το δύσκολο, φοβάται τη θύελλα, φοβάται τη μοναξιά ή που φοβάται ότι δεν μπορεί να ξεπεράσει τη δυσκολία κατανόησης του κειμένου ή δεν αισθάνεται ικανό να πάρει κάποιες πληροφορίες άπαυτο.

Σ' αυτή τη σχέση ανάμεσα στο υποκείμενο που φοβάται και στην κατάσταση ή το αντικείμενο αυτού του φόβου, υπάρχει ακόμα ένας παράγοντας. Το αίσθημα ανασφάλειας που νιώθει αυτός που φοβάται όταν αντιμετωπίζει το εμπόδιο. Αυτή η ανασφάλεια μπορεί να προέρχεται από την έλλειψη σωματικής δύναμης που νιώθει το άτομο, από την έλλειψη συναισθηματικής ισορροπίας ή επιστημονικής κατάρτισης, πραγματικής ή φανταστικής.

Το πρόβλημα εδώ δεν είναι να αρνηθούμε το φόβο όταν ο κίνδυνος που το προκαλεί προέρχεται από τη φαντασία μας. Ο φόβος καθαυτός είναι πραγματικός. Ζητούμενο είναι να μην αφήσουμε το φόβο να μας παραλύσει. Να μην αφήσουμε το φόβο να μας κάνει να τα παρατήσουμε, να καταθέσουμε τα όπλα χωρίς να δώσουμε μάχη.>> " Δέκα επιστολές προς εκείνους που τολμούν να διδάσκουν" Paulo Freire, (σελ.117-8).]

Η επίτευξη των στόχων που εμείς προσωπικά επιθυμούμε μας υποχρεώνει να ξεπεράσουμε τον εαυτό μας και να αντλήσουμε εσωτερική δύναμη για να ισορροπήσουμε μεταξύ της κοινωνίας και του εαυτού μας, ενώ ταυτόχρονα σχεδιάζουμε και δρούμε για την αλλαγή προς το καλύτερο. Ο σκοπός μας βέβαια, δεν είναι το να προσπαθούμε συνεχώς να εκπληρώνουμε τις κοινωνικές συμβάσεις στην πραγματικότητα τίποτα δεν μας δεσμεύει από το να θέσουμε τις προτεραιότητες με βάση τις δικές μας πραγματικές ανάγκες.

Ο άνθρωπος που δεν καταφέρνει να νικήσει τον φόβο ζει έναν καθημερινό θάνατο' επιλέξουν να πεθάνουν μια φορά και μακάρι αυτός ο θάνατος να είναι του κακού τους εαυτού.

[<<θα μπορέσει άραγε όμως να φανεί θαρραλέος κάποιος που δεν είναι ψυχωμένος, είτε άλογο είναι αυτό είτε σκύλος είτε οποιοδήποτε άλλο ζωντανό πλάσμα; Η μήπως δεν έχεις αντιληφθεί τι ακαταμάχητο και ακατανίκητο πράγμα είναι η "ψυχή"- κάτι που, όταν υπάρχει, κάνει ολάκερο το μέσα αυτού του

ζωντανού αδείλιαστο απέναντι στα πάντα και ακατάβλητο;>>Απόσπασμα από Πλάτων Πολιτεία, σελ.149].

[<< Πράγματι, ο φόβος είναι ένα δικαίωμα. Σαυτό το δικαίωμα, όμως, αντιστοιχεί το καθήκον μας να τον αντιμετωπίσουμε και να τον ξεπεράσουμε.>> .>> " Δέκα επιστολές προς εκείνους που τολμούν να διδάσκουν" Paulo Freire, (σελ.163).]

Η σωματική κατάσταση του ανθρώπου, συντελεστής της εξέλιξης των δράσεων μας.

Οι σωματικές δραστηριότητες και η διατροφή παίζουν τεράστιο ρόλο στην ανάπτυξη του πνεύματος γιατί ως γνωστόν, <<νους υγιής εν σώματι υγιεί.>>..από το ποίημα του Ιουβενάλη Σάτιρες, Saturae, LiberIV, Satura X,356.

[<< Κι έπειτα, είπα, την κατάσταση του σώματός του και τη φροντίδα του γι' αυτό δεν θα την αποθέσει στην κτηνώδη και ακαταλόγιστη ηδονή και δεν θα προσανατολίσει την ζωή του προς αυτή την κατεύθυνση, ούτε όμως και στη σωματική υγεία θα την προσανατολίσει κοιτάζοντας πως θα γίνει δυνατός ή υγιής ή ωραίος, αν δεν πρόκειται εκτός από αυτά να γίνει και συνετός, αλλά θα είναι φανερό ότι πάντοτε την αρμονική διάπλαση του σώματός του την θέτει στην υπηρεσία της ψυχικής του αρμονίας.>>Πλάτων, Πολιτεία, μεταφρασμένο κείμενο από την σελ.705.]

Έμπνευση και δικαιοσύνη

Οι ιδέες και τα όνειρα μας βέβαια , για να προκύψουν χρειάζεται έμπνευση. Οι τέχνες και η ασχολία μας με αυτές, καλλιεργούν τον εσωτερικό μας κόσμο και τον προετοιμάζουν ώστε να βρίσκετε σε ετοιμότητα εφόσον ήδη τον έχουμε εξασκήσει στην πραγμάτωση από το άυλο,(ιδέα), στο υλικό, (πραγματικό).

Ένας σωστά ανεπτυγμένος άνθρωπος γνωρίζει ότι έχει την ευθύνη της προσωπικής του εξέλιξης και αποτελεί τουλάχιστον παράδειγμα για τους υπόλοιπους. Χωρίς έμπνευση κανένας δίκαιος στόχος δεν μπορεί να μας κινητοποιήσει για να κινητοποιηθούμε ώστε να τον φτάσουμε.

Η οικοδόμηση μιας σταθερής εμπιστοσύνης και εκτίμησης του εαυτού μας, μας οδηγεί σε υπεύθυνο χειρισμό των ευθυνών μας απέναντι στον εαυτό μας και στους άλλους, και του προσδίδουν έλεγχο, ελευθερία, αυτονομία και χαρά.

Η αίσθηση του δικαίου στην τέχνη

Η μελέτη της τέχνης βοηθά τους καλλιτέχνες να αντιληφθούν καλύτερα το δίκαιο. Η ελευθερία του καλλιτέχνη αλληλοεπιδρά με την κοινωνική λογοκρισία και παλεύει να μείνει στην επιφάνεια μιας θάλασσας εμποδίων και άτυπων κανόνων κοινωνικής συμπεριφοράς.

Ακόμα και αν λάβουμε υπόψιν τα επιμέρους χαρακτηριστικά ενός έργου τέχνης, είναι πολύ δύσκολο να αποκρυπτογραφήσουμε την σκέψη και το "αποτέλεσμα" που θα αποδίδαν την αξία του στον συγκεκριμένο τόπο και χρόνο.

Η τέχνη, πέρα από το τεχνικό κομμάτι, που και αυτό έχει αμφισβητηθεί στους πρωτοπόρους καλλιτέχνες στην εποχή τους, ένα κλασικό παράδειγμα είναι ο Vincent van Gogh, εμπεριέχει το αισθητικό κομμάτι που κινείται σε αόρατες διαστάσεις και δύσκολα μετρήσιμες. Ο κάθε άνθρωπος-θεατής ενός έργου τέχνης έχει τα δικά του κριτήρια που έχουν διαμορφωθεί μέσα στο περιβάλλον, τον τόπο, και την εποχή, τον χρόνο που ζει. Το ίδιο ισχύει και για τους καλλιτέχνες βέβαια.

Τι είναι αυτό όμως που θεωρείται δίκαιο για ένα καλλιτέχνη; Πολλοί καλλιτέχνες δικαιώθηκαν για την αξία της δουλειάς τους αρκετά χρόνια μετά τον θάνατό τους. Σίγουρα η αίσθηση της αδικίας, η μη αναγνώριση της σπουδαίας δουλειάς, δεν επηρεάζει κάποιον καλλιτέχνη από το να συνεχίσει να δημιουργεί. Η ανέχεια που ακολουθεί την μη αναγνωρισιμότητα και την κατ' επέκταση μη πώληση των έργων σε τιμές που θα εξασφάλιζαν μια καλή ποιότητα ζωής, στερεί σίγουρα δυνάμεις από τον καλλιτέχνη και τον επηρεάζει ποικιλοτρόπως και εικαστικά.

Αν και ο νόμος προστατεύει τα δικαιώματα του πνευματικού δημιουργού-καλλιτέχνη και του πνευματικού και υλικού του έργου, δεν μπορεί να αναγνωρίσει την αξία των εν ζωή καλλιτεχνών που αδικούνται και δεν μπορούν να επιβιώσουν μέσω της τέχνης τους.

[<< Οφείλουμε, άραγε, να κατανοήσουμε ένα έργο τέχνης; Μερικοί καλλιτέχνες ισχυρίζονται ότι δεν χρειάζεται να το κατανοήσουμε διανοητικά αλλά να το χωνέψουμε αυθόρμητα. Αλλά κι αυτό δεν ευσταθεί. Κατανώ ένα πράγμα, σημαίνει προσαρμόζομαι σε αυτό. Από την στιγμή, όμως, που ένα αντικείμενο προσαρμόζεται, παύει ν' ανήκει στον χώρο των καλών τεχνών. Αυτό που διαφυλάσσει την αισθητική αξία ενός έργου τέχνης έγκειται ακριβώς στο γεγονός ότι υπάρχει μέσα του κάτι θεμελιώδες και ουσιώδες, που διαφεύγει διαρκώς απ' όλες τις απόπειρες ολικής κατανόησης. Ο Μπωνατλέρ έγραφε: "όλες οι αιρέσεις στις οποίες αναφερόμουν, είναι τελικά οι συνέπειες της σύγχρονης μεγάλης αίρεσης, της τεχνητής θεωρίας που υποκαθιστά την φυσική θεωρία". Η ολική κατανόηση είναι η δομική και φυσική κατανόηση. Αυτό σημαίνει ότι σε όλα τα έργα τέχνης υπάρχει ένα μη ανιχνεύσιμο ψέμα, μια ανεξήγητη φαντασία, αναπόδεικτες υποθέσεις, κάτι τεχνητό και αντιφυσικό. Πράγμα που δικαιολογεί το γεγονός ότι οι λεγόμενες καλές τέχνες θεωρούνται οι μόνες γνήσιες τέχνες. Το να προσάπτουμε σ' ένα έργο τέχνης ότι είναι ακατανόητο ή ότι δεν προσφέρει τίποτα, σημαίνει ότι του προσάπτουμε πως είναι έργο τέχνης. Το ίδιο είναι αν του προσάψουμε πως δεν δίνει τίποτα. >> ΑΣΚΕΡ ΓΙΟΡΝ Περὶ μορφῆς, (σελ. 89).

Οι παράγοντες αναγνώρισης ενός καλλιτέχνη και του έργου του είναι κυρίως κοινωνικοπολιτικοί και η εξασφάλισή όλων αυτών των παραγόντων που θα οδηγήσουν κάποιον στην "επιτυχία" είναι κάτι που συνήθως δεν συνάδει με την φύση των καλλιτεχνών. Κατά πλειοψηφία οι καλλιτέχνες ακολουθούν μια μοναχική πορεία, εργάζονται μόνοι και στον ελεύθερο τους χρόνο διασκεδάζουν με ανθρώπους που τους εμπνέουν, τους τροφοδοτούν ή τους στηρίζουν στο έργο τους, και είναι άτομα που έχουν οι επιλέξει οι ίδιοι να υπάρχουν στο περιβάλλον τους. Το να συμμετέχει ένας καλλιτέχνης σε κοινωνικές εκδηλώσεις και καλλιτεχνικά δρώμενα προκειμένου να αποκτήσει έναν κύκλο γνωριμιών που θα του επιφέρουν μελλοντικές πωλήσεις-κέρδη, είναι κάτι που είναι ξένο προς την φύση του εσωστρεφή συνήθως καλλιτέχνη.

Στην σύγχρονη εποχή, της παγκοσμιοποίησης και του διαδικτύου, οι εικόνες που μας κατακλύζουν από όλο τον κόσμο στενεύουν τα περιθώρια επιτυχίας ενός έργου τέχνης μιας και υπάρχει σύγκριση σε παγκόσμια κλίμακα και πέρα του ότι χάνεται το στοιχείο της έκπληξης, του θαυμασμού και του σπάνιου, δεν δίνεται και ο κατάλληλος χρόνος και τόπος που απαιτεί το κάθε έργο ώστε να το κατανοήσουμε. Αυτό αδικεί το έργο και τον δημιουργό του με αποτέλεσμα πολλοί νέοι καλλιτέχνες να αποθαρρύνονται και να σταματούν να παράγουν έργο.

Η δικαιοσύνη, ένα εργαλείο του κοινωνικού συνόλου, συντηρείται από την πεποίθηση πως υπάρχει το σωστό και το λάθος, το καλό και το κακό. Στην τέχνη που όλα είναι σχετικά και ορίζονται διαφορετικά από τον καθένα, το δίκαιο είναι μια προσωπική υπόθεση και τελικά αυτό που ενδιαφέρει τον καλλιτέχνη είναι να νιώσει αρχικά δικαιωμένος απέναντι στις προσδοκίες του με την πραγμάτωση του έργου του.

Η δικαίωση η μη του έργου του καλλιτέχνη είναι κάτι που δεν ανήκει στην σφαίρα των επιρροών του ως το προς το αν θα συνεχίσει να δημιουργεί και να εξελίσσεται. Ο χρόνος δεν είναι σύμμαχος των καλλιτεχνών, ίσως γιατί τους είναι τελικά αδιάφορος εφόσον μπορούν να δραπετεύουν χρονικά και τοπικά μέσω του έργου τους που λειτουργεί ως γέφυρα δυο κόσμων, του υλικού και του άυλου. Αρχικός στόχος του καλλιτέχνη είναι να πραγματοποιήσει την ιδέα και να την μεταφέρει με τον δικό του τρόπο ώστε να γίνει αντιληπτή και στους θεατές του έργου. Μεταγενέστερα η αποδοχή και αναγνώριση της αξίας του έργου και η ταύτιση με την αξία που ο αποδίδει ο ίδιος ο καλλιτέχνης για το έργο του ολοκληρώνει το παζλ της επιτυχίας και δικαίωσης.

Η τέχνη έχει τον δικό της δρόμο για το δίκιο.

Το ότι πολλοί καλλιτέχνες νιώθουν αδικημένοι ως προς την αξία της δουλειάς τους λειτουργεί ως καταπέλτης που τους ωθεί στην υπεράσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Καλλιτέχνες και ακτιβιστές, χρησιμοποιώντας πλέον ψηφιακές μεθόδους και μέσα επικοινωνίας και ενημέρωσης, αγωνίζονται για το καλό της ανθρωπότητας συνήθως χωρίς κανένα προσωπικό όφελος πέραν της ηθικής ικανοποίησης. Η τέχνη σε εξωτερικούς χώρους, όπως τα γλυπτά, οι τοιχογραφίες, τα μνημεία, performance, κ.α., έχει το προνόμιο της επικοινωνίας με το ευρύ κοινό και την ταύτιση στην ανάδειξη και αντιμετώπιση των προβλημάτων των πολιτών στο αστικό περιβάλλον, συμβάλλοντας στην θετική εξέλιξη των κοινωνιών. Η δημόσια τέχνη και η τέχνη του δρόμου, προβάλλει τα κοινά προβλήματα όλων, προκαλεί κοινωνικούς, θρησκευτικούς και πολιτικούς θεσμούς και υπενθυμίζει στους πολίτες να εκδηλώνουν την δυσαρέσκειά τους απέναντι σε ότι δεν είναι καλό και να αγωνίζονται γιαυτό.

Η καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και οι αδικίες που βιώνουν κάποιες ξεχωριστές ομάδες ανθρώπων, ωθούν τους καλλιτέχνες στην συστράτευση των δυνάμεων του κοινωνικού ιστού.

[<<..ο καλλιτέχνης αλλάζει τον κόσμο και την κοσμοθεώρηση για να φτάσει να αλλάξει τον άνθρωπο>>. ΑΣΚΕΡ ΓΙΟΡΝ Περι μορφής,(σελ.92)].

Η τέχνη θέλοντας να αποδοθεί δικαιοσύνη στην κοινωνία συμβάλει με κάθε τρόπο έχοντας την ικανότητα να προσαρμόζεται σε δυσκολίες και εμπόδια με βασικό εφόδιο το "θερμό" άγγιγμα των ψυχών μας και με ώθηση αφύπνισης της κοινωνικής συνείδησης.

[<<Θέλω να εγκαθιδρύσω το δικαίωμα να τολμάμε τα πάντα>> Πωλ Γκογκέν].

Η προσπάθεια και η ελευθερία αρωγός των στόχων μας για δικαιοσύνη.

Το να εστιάζουμε στην προσπάθεια και όχι στο αποτέλεσμα είναι σίγουρα συστατικό επιτυχίας μιας και το πόσο προσπαθούμε καθορίζει το αποτέλεσμα.

Κάποιοι άνθρωποι βλέποντας μακρινά τον στόχο τους απογοητεύονται και εγκαταλείπουν νωρίς την προσπάθειά τους. Ο φόβος, του θανάτου κυρίως αλλά και της επιτυχίας, οδηγεί πολλές φορές τον άνθρωπο σε έναν αγώνα ταχύτητας όπου προκειμένου να πετύχει μπορεί να ασκήσει βία, ψυχολογική ή σωματική, να “ποδοπατήσει” τους συνανθρώπους του και τελικά να χάσει την ελευθερία του και να “φυλακιστεί” σε καταστάσεις και να γίνει τελικά θύμα χειραγώγησης του συστήματος δίνοντας όλες του τις δυνάμεις για την κάλυψη άχρηστων και πλαστών αναγκών θυσιάζοντας την αξιοπρέπειά του.

Η εξύψωση του πνεύματος μόνο μπορεί να οδηγήσει τον άνθρωπο στην ελευθερία και στην κοινωνικοποίησή του με συνείδηση για την αξία της κοινωνικής αλληλεγγύης. Η παραίτηση της προσπάθειας ευτυχώς πολλές φορές είναι προσωρινή και η εκπαίδευση μας στο να συνεχίσουμε να αγωνιζόμαστε απαιτεί πειθαρχία του εαυτού μας απέναντι σε εμάς και στους άλλους και συντονισμό των προσπαθειών.

[<<Δεν υπάρχει πειθαρχία στην στασιμότητα, στην αδιάφορη εξουσία που ακινητοποιεί την ελευθερία, στην εξουσία που διαλύεται στο όνομα του σεβασμού της ελευθερίας.

Αλλά επίσης δεν υπάρχει πειθαρχία στην ακινητοποίηση της ελευθερίας από την εξουσία, η οποία επιβάλλει την βούλησή της, τις προτιμήσεις της, θεωρώντας πως αυτά είναι ότι καλύτερο για την ελευθερία. Πρόκειται για στασιμότητα στην οποία υποκύπτει η φοβισμένη ελευθερία ήτο κίνημα του γνήσιου ξεσηκωμού. Αντίθετα, η πειθαρχία μπορεί μονάχα να εντοπιστεί στην τάση μεταξύ του αναγκαστικού καταναγκασμού της εξουσίας και της δυναμικής αναζήτησης της ελευθερίας με σκοπό την ανακάλυψη της εξουσίας. Σ’ αυτήν την υπερβολική ανάπτυξη εξουσίας, η κίνησή της δυναμώνει τόσο που ακινητοποιεί εντελώς ή αλλοιώνει την κίνηση της ελευθερίας. Η ελευθερία από ακινητοποιείται από μια βίαιη ή εκβιαστική εξουσία, είναι η ελευθερία που, επειδή δεν αξιοποιείται, χάνεται στον πλασματικό χαρακτήρα των μη αυθεντικών κινήσεων. Για να υπάρχει πειθαρχία δεν πρέπει μόνο να έχει δικαίωμα η ελευθερία να πει όχι σ’ αυτό που της προτείνεται ως αληθές και σωστό, αλλά και να ασκεί αυτό το δικαίωμα. Η ελευθερία πρέπει να μάθει να συναινεί στην άρνηση, όχι μόνο αρνούμενη, αλλά και με το κριτήριο της βεβαιότητας. Είναι σ’ αυτήν τη διαρκή κίνηση του πήγαινε- έλα που η ελευθερία ολοκληρώνεται μέσω της εσωτερίκευσης της εξουσίας και γίνεται μια ελευθερία με εξουσία, μονάχα όσο η εξουσία σέβεται την ελευθερία.>>” Δέκα επιστολές προς εκείνους που τολμούν να διδάσκουν” Paulo Freire ,(σελ.248-9).]

Η στοχοθέτηση μικρών και ρεαλιστικών στόχων είναι ένας τρόπος για να αποκτήσουμε με μικρά και σταθερά βήματα αυτά που επιθυμούμε. Η μη εστίαση σε μακροπρόθεσμους στόχους φανερώνει έλλειψη ευφυΐας, σωματικής ικανότητας και κυρίως Σθένους.

Δικαιοσύνη και πολιτική

Οι πολιτικοί που ηγούνται των κοινωνιών μας, υπόσχονται πάντα ότι θα διοικήσουν με ήθος σύνεση και δικαιοσύνη αλλά στην πραγματικότητα έχουν το μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης μιας οι πράξεις δεν συνάδουν με τα έργα τους, πράμα που πολλές φορές δεν γίνεται αντιληπτό από τον κόσμο με αποτέλεσμα να επιδίδονται σε μεγαλύτερες αδικίες.

Η κρατική λογοκρισία, αποτέλεσμα πολιτικών επιλογών, περιορίζει την ελεύθερη έκφραση και αναδεικνύει την αναγκαιότητα της αυτονομίας του ανθρώπου και της τέχνης απέναντι στο δίκαιο. Από την άλλη πολλοί άνθρωποι παρουσιάζουν κακές συμπεριφορές απέναντι σε συνανθρώπους τους ή στο κοινωνικό σύνολο, συνήθως λόγω κακής παιδείας και καταστάσεων που αφορούν τον τόπο και χρόνο που "χτίζουν" την προσωπικότητά τους. Σε αυτό το σημείο, της συμμόρφωσης στο δίκαιο, και στην ομαλή ένταξη των πολιτών απέναντι στο κοινωνικό σύνολο και στον εαυτό τους, παίρνονται αποφάσεις από πολιτικούς για την αντιμετώπιση, τιμωρία και τους όρους επανένταξης αυτών των ατόμων.

[<< Ή πάλι ότι είναι προς το συμφέρον του να μην γίνεται αντιληπτός και να μην υφίσταται καμία τιμωρία, όταν κάνει το άδικο; Ή μήπως δεν είναι αλήθεια ότι αυτός που δεν τον αντιλαμβάνονται γίνεται ακόμη χειρότερος, ενώ σαυτόν που δεν καταφέρνει να ξεφύγει και που υφίσταται την τιμωρία, το ζώδες στοιχεί αποκοιμείται και εξημερώνεται, ενώ το ήμερο απελευθερώνεται; Κι όλη η ψυχή του, μπαίνοντας στην τροχιά των πιο ευγενικών φυσικών γνωρισμάτων της, δεν φθάνει, καθώς θα αποκτά σωφροσύνη και δικαιοσύνη αγκαλιασμένες με σοφία, σε μια κατάσταση αξιολογικά ανώτερη από την κατάσταση ενός σώματος το οποίο αποκτά δύναμη και ομορφιά μαζί με υγεία, στο βαθμό που η ψυχή είναι κάτι αξιολογικά ανώτερο από το σώμα;>> Πλάτων Πολιτεία, μεταφρασμένο κείμενο από την σελ.705.]

Κάτω από μια φαινομενικά υπαρξιακή επιβεβαίωση κάθε πολιτικού προσώπου, υπάρχει ο κίνδυνος της απώλειας της προσωπικής του ταυτότητας και της απομακρύνεται από τις αρχικές του ιδέες και αντιλήψεις. Έτσι όχι μόνο μπορεί να καταλήξει στο να κάνει άλλα από αυτά που ήθελε και υποσχέθηκε, αλλά να δυσχεραίνει και να δυσχεραίνει το κοινωνικό σύνολο (ομάδα), που τον πίστεψε και του εμπιστεύτηκε το μέλλον της. Σε κάθε δημοκρατική κοινωνία, οφείλουν οι πολιτικοί και οι άνθρωποι των γραμμάτων να μας λένε την αλήθεια και να σχεδιάζουν το μέλλον για εμάς με αγάπη και σεβασμό στο δικαίωμα του κάθε ανθρώπου στην ευτυχία.

Η γνωριμία με τον αληθινό εαυτό μας

Η απόκτηση περιττών αγαθών δυστυχώς είναι το μεγαλύτερο αγκάθι στο να ανακαλύψουμε τι πραγματικά αξίζει να παλέψουμε γι' αυτό και στο πέρασμα των χρόνων ο άνθρωπος ξεχνάει ή στην χειρότερη περίπτωση αγνοεί, τα ιδανικά και τις αξίες που θα μπορούσαν να τον εξυψώσουν και να τον φέρουν πιο κοντά στην ευτυχία. Φυσικά η πηγή του κακού όλων αυτών είναι η άγνοια κυρίως του εαυτού του. Η απουσία του <<γνώθι σε αυτόν>>.

Το να μπορέσουμε να γνωρίσουμε τον εαυτό μας σε βάθος, να αποκτήσουμε επίγνωση δηλαδή του ποιοι πραγματικά είμαστε, και όχι ποιοι νομίζουμε ότι είμαστε ή ποιοι νομίζουμε ότι θα θέλαμε να είμαστε ιδανικά, απαιτεί το να σταματήσουμε να είμαστε βέβαιοι γι' αυτά τα οποία ήδη γνωρίζουμε.

Ο Σωκράτης έλεγε, <<έν οίδα ότι ουδέν οίδα>>, δηλαδή ένα ξέρω ότι δεν ξέρω τίποτα. Επίσης, για τον φιλόσοφο, ο λόγος για τον οποίο ένας άνθρωπος δεν είναι καλός, είναι το ότι υπολείπεται γνώση. Από αυτή την πεποίθηση, πλάστηκε η φράση <<ουδείς εκών κακός>>(κανείς δεν είναι εκούσια κακός), όπως μας μεταφέρει ο Πλάτωνας.. Στον << Πρωταγόρα>>, ο Σωκράτης εδραιώνει την ενότητα των αρετών επι τη βάση της γνώσης χρησιμοποιώντας το παράδειγμα του Σθένους, αν και μόνο αν, κάποιος γνωρίζει τον σχετικό κίνδυνο, και μπορεί (με Σθένος), να αναλάβει κάποιο ρίσκο.

Η αποδοχή του εαυτού μας προϋποθέτει αγάπη και αποδοχή αυτού που πραγματικά είμαστε. Η παραδοχή των αδυναμιών μας και η αναζήτηση βοήθειας από τους συνανθρώπους μας είναι γνώρισμα έξυπνου χειρισμού καταστάσεων και συναντάται σε ανθρώπους που γνωρίζουν τα όρια και τις δυνατότητές τους. Γνωρίζοντας τον εαυτό μας αξιοποιούμε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις δυνάμεις μας και ξέρουμε πότε πρέπει να σταματήσουμε να προσπαθούμε για να ζητήσουμε την συνδρομή άλλων ή να τα παρατήσουμε και να βρούμε άλλη λύση για το πρόβλημα που προσπαθούμε να λύσουμε ή για τον στόχο που θέλουμε να κατακτήσουμε.

Η απόκτηση εν συναίσθησης είναι απαραίτητη για την ενδυνάμωση του Σθένους και μας βοηθά στο να μπορούμε να καταλάβουμε καλύτερα τον εαυτό μας και τους άλλους. Η εμπιστοσύνη στον εαυτό μας, μας τοποθετεί ασυναίσθητα σε έναν στρόβιλο δυνάμεων που έχει την ικανότητα να ξεριζώνει κάθε τι που μας καθήλωνε στο υπαρκτό και άσχημο ταξιδεύοντας μας σε αιθέριους τόπους και βοηθώντας μας να κατακτήσουμε το αύριο που ονειρευόμαστε. Η αυτογνωσία μας μαθαίνει να είμαστε υπεύθυνοι και φέρνει στην επιφάνεια τις δυνάμεις της ψυχής που έχουμε αλλά αγνοούμε, και που χωρίς αυτές δεν μπορούμε να εξελιχτούμε θετικά. Η κατάκτηση του εαυτού μας μας δίνει την δυνατότητα να αγαπήσουμε και αν αγαπηθούμε αληθινά και ουσιαστικά. Το να καταλάβουμε τον εαυτό μας και τι ακριβώς θέλουμε εμείς και όχι οι άλλοι απαιτεί να μελετήσουμε τα βάθη της ψυχής μας.

Η αυτοβελτίωσή μας μας οδηγεί στο να προσδιορίσουμε τα λάθη μας, να επανορθώσουμε όταν κρίνεται απαραίτητο και να πάρουμε αποφάσεις ώστε να διορθώσουμε και να βελτιώσουμε την ζωή μας και κατ' επέκταση και των υπολοίπων. Μαθαίνοντας τα γνωρίσματά μας, μπορούμε να τα διαχειριστούμε με όποιο τρόπο μπορούμε ενώ ταυτόχρονα γινόμαστε πιο εφευρετικοί στην εύρεση λύσεων και πιο μαχητικοί για την κατάκτηση των στόχων μας. Η υπομονή, η επιμονή και το κουράγιο είναι γνωρίσματα που συνοδεύουν τον άνθρωπο που παλεύει για τις αξίες του. Το να μπορούμε να ελέγξουμε τις αντιδράσεις μας και να αποτρέψουμε χειρότερες ή να τις αποφύγουμε είναι προσόν που μας απομακρύνει από ότι τα "άσχημα" γεγονότα που μπορεί να τύχουν σε κάθε άνθρωπο.

Η ψυχική μας υγεία διαμορφώνει την σωματική μας κατάσταση και το Στο βιβλίο του Πλάτωνα <<Τίμαιος>>, ο αναγνώστης μπορεί να διαπιστώσει ότι οι φιλελεύθερες κοινωνίες νοσούν από ψυχικές και σωματικές ασθένειες.

Οι κοινωνίες μας προβάλλοντας ως σημαντικά τα ασήμαντα, υλικά αγαθά, αιχμαλωτίζουν την ψυχή και το σώμα μας.

[<<Όποιος δεν μπορεί να προσδιορίσει το ιδεατό καλούπι του Αγαθού διακρίνοντάς το εννοιολογικά από καθετί άλλο, και δεν είναι σε θέση να τα βγάλει πέρασε όλους τους κριτικούς ελέγχους, σαν σε μια μάχη, προσπαθώντας να δοκιμάσει την άποψή του όχι με γνώμονα αυτό που φαίνεται αλλά αυτό που είναι, και δεν περνάει μέσα από όλη αυτή την δοκιμασία με το λογισμό του όρθιο και ακατανίκητο, τότε δεν θα ισχυριστείς γ' αυτόν που διατελεί σε τέτοια κατάσταση ούτε ότι γνωρίζει το Αγαθό αυτό καθαυτό ούτε και κανένα άλλο αγαθό πράγμα' κι ότι αν ακουμπάει σε κάποιο είδωλο του Αγαθού, ακουμπάει με την γνώμη κι όχι με τη γνώση, και ότι σε τούτην εδώ την ζωή ο άνθρωπος αυτός κοιμάται κι ονειρεύεται, και προτού καν ξυπνήσει εδώ πάνω, φθάνοντας πολύ νωρίτερα στον Άδη, θα τον πάρει μετά εκεί ένας ύπνος δίχως τελειωμό.>> Πλάτων, Πολιτεία, σελ.555.]

Στην σύγχρονη εποχή που ζούμε οι άνθρωποι εκπαιδεύονται με αδιαφορία για τα ιδανικά, το πνεύμα και την υγεία, αν και προβάλλουν ακριβώς την αντίθετη εικόνα από αυτό που πραγματικά συμβαίνει. Η υποδούλωση στην ύλη, μια πορεία χωρίς τέλος με άφθονες δόσεις απληστίας και ματαιοδοξίας, δεν οδηγούν στην ευτυχία τελικά αλλά σε ένα κυνήγι για πρόσκαιρες χαρές άνευ ουσίας, προκαλώντας τελικά πόνο και μακροχρόνια δυστυχία. Το φαινόμενο των καταχρήσεων σε όλα τα κοινωνικά στρώματα είναι μια εμφανής απόδειξη.

[<<Οι άλλες, τώρα αρετές, που γενικώς χαρακτηρίζονται ως αρετές της ψυχής, φαίνεται ότι είναι κάπως κοντά στο σώμα-γιατί στ' αλήθεια, ενώ πρωτύτερα δεν υπήρχαν στην ψυχή, ύστερα, με τον εθισμό και την άσκηση, εμφυτεύονται σ' αυτήν-, ενώ η φρόνηση κι η γνώση φαίνεται να ριζώνει σε κάτι ασυγκρίτως πιο θεϊκό που ποτέ δεν χάνει την δύναμή του αλλά που με τη μεταστροφή γίνεται χρήσιμο και ωφέλιμο, κι άλλοτε πάλι άχρηστο και βλαβερό. Ή μήπως δεν έχεις διόλου προσέξει την ψυχή ανθρώπων, για τους οποίους λέμε ότι είναι φαύλοι αλλά πανέξυπνοι,

πόσο κόβει το μάτι τους και με πόση οξυδέρκεια διακρίνουν αυτά στα οποία είναι στραμμένο το βλέμμα τους' δεν βλέπει άσχημα η ψυχή τους, είναι όμως αναγκασμένη να υπηρετεί την κακία, κι έτσι όσο καλύτερα βλέπει τόσα περισσότερα κακά απεργάζεται.>> μεταφρασμένο κείμενο από : Πλάτων Πολιτεία,(σελ.513)].

Η οικοδόμηση της κατανόησης του εαυτού μας και η εξέλιξή του μπορεί να ενδυναμωθεί σε οποιαδήποτε ηλικία. Δυστυχώς κοιτάζοντας γύρω μας βλέπουμε τάσεις και πράξεις απουσία νοήματος.

Ο κάθε άνθρωπος πρέπει να σηκώσει συνειδητά το βάρος του ταπεινωμένου του εαυτού και να το ανυψώσει σε ανώτερο. Έτσι ίσως καταφέρουμε να συλλάβουμε το νόημα του κόσμου πέρα από ζωή και θάνατο.

Η αντίσταση είναι η πρώτη μας νίκη.

Σύγχρονος πολιτισμός – Κίνητρα για αγώνες

Ο σύγχρονος πολιτισμός σηματοδοτείται από έλλειψη θετικής στάσης, αισιοδοξίας και το βασικότερο, ενθουσιασμού.

[<<Σε πρώτη ματιά, ο σύγχρονος άνθρωπος αισθάνεται ότι βρίσκεται όχι σε κίνηση προόδου αλλά σε μια δίνη, όπου η οπτική του αλλάζει καθημερινά, από ώρα σε ώρα. Αυτό είναι πλεονέκτημα.>> ΑΣΚΕΡ ΓΙΟΡΝ -Περι μορφής,(σελ.82)].

Ο σύγχρονος άνθρωπος δέχεται εμπορευματοποιημένη γνώση η οποία προσφέρεται ακριβά, εις βάρος των πολλών.

Στο βιβλίο του Πλάτωνα <<Τίμαιος>>, ο αναγνώστης μπορεί να διαπιστώσει ότι οι φιλελεύθερες κοινωνίες νοσούν από ψυχικές και σωματικές ασθένειες.

Οι κοινωνίες μας προβάλλοντας ως σημαντικά τα ασήμαντα, υλικά αγαθά, αιχμαλωτίζουν την ψυχή και το σώμα μας.

[<<Όποιος δεν μπορεί να προσδιορίσει το ιδεατό καλούπι του Αγαθού διακρίνοντάς το εννοιολογικά από καθετί άλλο, και δεν είναι σε θέση να τα βγάλει πέρασε όλους τους κριτικούς ελέγχους, σαν σε μια μάχη, προσπαθώντας να δοκιμάσει την άποψή του όχι με γνώμονα αυτό που φαίνεται αλλά αυτό που είναι, και δεν περνάει μέσα από όλη αυτή την δοκιμασία με το λογισμό του όρθιο και ακατανίκητο, τότε δεν θα ισχυριστείς γ' αυτόν που διατελεί σε τέτοια κατάσταση ούτε ότι γνωρίζει το Αγαθό αυτό καθαυτό ούτε και κανένα άλλο αγαθό πράγμα' κι ότι αν ακουμπάει σε κάποιο είδωλο του Αγαθού, ακουμπάει με την γνώμη κι όχι με τη γνώση, και ότι σε τούτην εδώ την ζωή ο άνθρωπος αυτός κοιμάται κι ονειρεύεται, και προτού καν ξυπνήσει εδώ πάνω, φθάνοντας πολύ νωρίτερα στον Άδη, θα τον πάρει μετά εκεί ένας ύπνος δίχως τελειωμό.>> Πλάτων, Πολιτεία, σελ.555.]

Στην σύγχρονη εποχή που ζούμε οι άνθρωποι εκπαιδεύονται με αδιαφορία για τα ιδανικά, το πνεύμα και την υγεία, αν και προβάλλουν ακριβώς την αντίθετη εικόνα από αυτό που πραγματικά συμβαίνει. Είμαστε εκτεθειμένοι σε πολλές τραγικές καταστάσεις, ακούμε άσχημες ειδήσεις από όλον τον κόσμο και πολλοί από εμάς δυσκολεύονται να επιβιώσουν στην ζωή και στο πνεύμα. Σίγουρα μας κατακλύζει το άγχος αλλά το να δραπετεύσουμε από αυτές τις εξοντωτικές καταστάσεις είναι μονόδρομος. Αν ο άνθρωπος δεν αντιδράσει και δεν ενεργοποιηθεί τότε έχει ήδη νεκρωθεί πνευματικά. Η υποδούλωση στην ύλη, μια πορεία χωρίς τέλος με άφθονες δόσεις απληστίας και ματαιοδοξίας, δεν οδηγούν στην ευτυχία τελικά αλλά σε ένα κυνήγι για πρόσκαιρες χαρές άνευ ουσίας, προκαλώντας τελικά πόνο και μακροχρόνια δυστυχία. Το φαινόμενο των καταχρήσεων σε όλα τα κοινωνικά στρώματα είναι μια εμφανής απόδειξη.

Ο άνεμος της αναζήτησης του ανθρώπου για χαρές και απολαύσεις άνευ σπουδαιότητας, παρασέρνει την ικανότητά του να σκέφτεται και να πράττει λογικά. Αυτή η επιλογή του ανθρώπου που δεν είναι τυχαία αλλά εν γνώσει του, στην περίπτωση που λειτουργήσει κατά του δικαίου, δεν του επιτρέπει να αναπαυθεί και να ησυχάσει και κατ' επέκταση δεν πρόκειται ποτέ να νιώσει ευτυχισμένος. Η προσωπική άποψη της πλειοψηφίας των ανθρώπων είναι ότι θέλουν να είναι καλοί και νιώθουν ότι είναι, αυτό όμως απέχει τραγικά από την πραγματικότητα, εκ του αποτελέσματος.

Οι κοινωνίες μας απαρτίζονται από ανθρώπους που αδυνατούν να αναλάβουν ευθύνες και να κινηθούν οργανωμένα για ότι άδικο συμβαίνει στον κόσμο μας. Περιορισμοί, απαγορεύσεις καταπίεση και υποχρεώσεις, στερούν την ελευθερία στον άνθρωπο. Ο χρόνος μας με όλες αυτές τις αναγκαστικές καταστάσεις που ζούμε, δεν μας ανήκει ολοκληρωτικά και ελλοχεύει πάντα και ο κίνδυνος της συνήθειας ή της παραίτησης. Το πνεύμα μας θέλει ελευθερία για να ανθίσει και για να το καλλιεργήσουμε θέλουμε χρόνο, ακόμα και να μην κάνουμε τίποτα κάποιες φορές μέχρι να αποβάλουμε όλα όσα μας απασχολούν σε σχέση με την κοινωνία στην οποία ζούμε.

Η δικαιοσύνη, η δημοκρατία, ο ανθρωπισμός και η αγάπη για το πλησίον που θα έπρεπε να είναι τα βασικά συστατικά των κοινωνιών, καταπατούνται και οδηγούν τις κοινωνίες στην εξαθλίωση και στην απομάκρυνση των μελών μεταξύ τους με αποτέλεσμα να αποδυναμωθεί η ισχύς του κοινωνικού συνόλου. Στις σύγχρονες κοινωνίες, εικόνες, γεγονότα, υποχρεώσεις και ανάγκες μας κατακλύζουν το μυαλό, και καταβάλουν το σώμα μας μετατρέποντας την ζωή μας σε μάταια. Δεν ξέρουμε τι πραγματικά θέλουμε, τι και γιατί το κάνουμε και που πάμε(μετά τον θάνατο). Οι εξελίξεις στις επιστήμες δυστυχώς δεν έχουν ανατρέψει την διαφθορά και την αδικία.

Στόχος του κάθε ανθρώπου πρέπει να είναι η προσωπική ανάληψη ευθύνης, να σκέφτεται και να δρα,(σαν να είναι ο μόνος που μπορεί να το κάνει), και να ελευθερώσει όλες του τις δυνάμεις για το μακροπρόθεσμο καλό όλης της ανθρωπότητας.

Η αμάθεια πηγή κακού

Η αμάθεια, είναι η πιο σοβαρή αιτία της κατάντιας του ανθρώπου και δυστυχώς η φροντίδα του πνεύματος δεν είναι ανάλογη με του σώματος, ειδικά στην εποχή μας.

Για την αμάθεια και την αλήθεια ο Μπρέχτ είπε:

[<<Όποιος σήμερα θέλει να πολεμήσει την ψευτιά και την αμάθεια και να γράφει την αλήθεια έχει ξεπεράσει το λιγότερο πέντε δυσκολίες. Πρέπει να έχει το θάρρος να γράφει την αλήθεια παρόλο που παντού την καταπνίγουν την εξυπνάδα να την αναγνωρίσει παρόλο που την σκεπάζουν παντού την τέχνη να την κάνει ευκολομεταχειρίσιμη σαν όπλο την κρίση να διαλέξει εκείνους που στα χέρια τους η Αλήθεια θα αποκτήσει δύναμη την πονηριά να την διαδώσει ανάμεσά τους. Αυτές οι δυσκολίες είναι μεγάλες για κείνους που γράφουν κάτω από τον φασισμό, υπάρχουν όμως και γι' αυτούς που τους κυνήγησαν ή που έφυγαν ακόμα και για όσους γράφουν στις χώρες της αστικής ελευθερίας.>> Μπρέχτ, Πολιτικά Κείμενα.]

[(518a)<< Όποιος όμως έχει νου, είπα, θα αναλογιστεί ότι δυο ειδών είναι οι συγχύσεις που συμβαίνουν στα μάτια και των δυο ειδών οι αιτίες στις οποίες οφείλονται, ανάλογα με το αν περνάει κανείς από το φως στο σκοτάδι ή από το σκοτάδι στο φως. Και θεωρώντας ότι ακριβώς τα ίδια συμβαίνουν και με την ψυχή, όποτε θα βλέπει κάποια ψυχή να τάχει χαμένα και να μην μπορεί να διακρίνει κάτι, αυτός δεν θα βάζει τα γέλια, ασυλόγιστα, αλλά θα προσπαθεί να διαπιστώσει τι από τα δυο συμβαίνει: Είναι άραγε τυφλωμένη επειδή έχοντας έρθει από μια ζωή φωτεινότερη δεν είναι συνηθισμένη στο σκοτάδι ή, αντιθέτως, επειδή προχωράει από την περισσή αμάθεια σε μια περιοχή πιο φωτεινότερη, κάτι πιο λαμπερό έχει πλημμυρίσει τα μάτια της με εκτυφλωτικό φως; Κι έτσι τη μια ψυχή θα την καλοτυχίσει για το πάθημά της και για τον τρόπο της ζωής της, ενώ για την άλλη θα αισθανθεί λύπη, και αν θα 'δείχνε τη διάθεση να την περιγελάσει, το γέλιο του αυτό θα ήταν λιγότερο καταγέλαστο απ' ότι το γέλιο για εκείνη που έχει φθάσει εδώ από ψηλά, από το φως. >>Μεταφρασμένο κείμενο από : Πλάτων-Πολιτεία, (σελ.511.)

Επιστρατεύοντας την λογική μας μπορούμε να κατευθύνουμε τον εαυτό μας ώστε να ζήσουμε με σύνεση και πρόοδο.

Η ατέρμονη πορεία της δικαιοσύνης

Τι τελικά αξίζει περισσότερο σε αυτή την διαδρομή της απόδοσης δικαιοσύνης;

Η χαρά που μας κατακλύζει όταν αντιμετωπίζουμε τα πράγματα με αξιοπρέπεια, είναι μια κατάκτηση τόσο σημαντική που σημαδεύει τον εαυτό μας και τον στηρίζει στο να προχωρήσει ακάθεκτος προς τον "ιερό" σκοπό μας με προσήλωση στο άφθαρτο και αθάνατο, το ιδεώδες.

Ο άνθρωπος ως ελεύθερο και λογικό όν, εφόσον δώσει αξία στα πρέπει του και “εργαστεί” προς την κατεύθυνση της απόδοσης της δικαιοσύνης, αντλεί από τον εσωτερικό του εαυτό την δύναμη του Σθένους που δεν ορίζεται αλλά ούτε περιορίζεται σε πλαίσια, λογικές και νόμους, φυσικούς και μη.

[<<Κανείς δεν οικοδομεί μια σοβαρή δημοκρατία, χωρίς προηγουμένως-και παράλληλα- να μην εργάζεται για τις δημοκρατικές αρχές και τα ηθικά αιτήματα που αυτή προϋποθέτει: Τη ριζική αλλαγή των κοινωνικών δομών, τον αποπροσανατολισμό της πολιτικής της παραγωγής και ανάπτυξης, επιπόνησης εκ νέου της εξουσίας. Την απονομή δικαιοσύνης σε όλους και την κατάργηση της αδικίας και του παράνομου κέρδους των πιο ισχυρών. >>Paulo Freire -Δέκα επιστολές προς εκείνους που τολμούν να διδάσκουν (σελ. 203)].

Η ελευθερία και η ευημερία του κάθε ατόμου είναι δικαίωμα που αν και νομικά μας παρέχεται από την στιγμή που ανήκουμε σε ένα κοινωνικό σύνολο , στην πραγματικότητα πρέπει να εξασκηθούμε από μικρή ηλικία, βέβαια ποτέ δεν είναι αργά.., στο να μάθουμε να καθοδηγούμαστε τον εαυτό μας μόνοι μας και να το εμπλουτίζουμε τον εσωτερικό μας κόσμο με χρήσιμα συναισθήματα , σκέψεις και ιδέες, ώστε να παραμείνουμε ελεύθεροι το κατά δυνατόν και να νιώσουμε την ευτυχία.

Η αξιοπρέπεια μας κατευθύνει και μας καθιστά ενωτικό κρίκο του κύκλου της αιώνιας ζωής και με βλέμμα προς την αθανασία της ψυχής υπερβαίνουμε εαυτό, και ανακαλύπτουμε την πηγή του Σθένους, ως προάγγελο όλων των θαυμαστών και μυστηρίων που οδηγούν προς την ολοκληρωτική ευτυχία και αρμονία ως αίσθηση. Όσο πιο συναισθηματικός είναι ένας άνθρωπος τόσο πιο κοντά είναι στο να νιώσει την χαρά της δικαίας και άξιας επιλογής του και να γευτεί την ευτυχία. Η βούληση του ανθρώπου να ακολουθήσει τον δρόμο της δικαιοσύνης ξεκινάει κατόπιν δυσάρεστων συναισθημάτων , είτε γιατί διαπιστώνει την αδικία , είτε γιατί γνωρίζει πως δεν θα βρει το δίκιο του αλλά αδυνατεί να καταστρέψει τον καλό εαυτό του, κυρίως γιατί ξέρει ότι θα υποφέρει πηγαίνοντας κόντρα στο άδικο.

Η εξυγίανση του μπορώ και του θέλω κορυφώνει τις δυνάμεις μας, εξαλείφει την αγωνία της φθοράς του σώματος και εξυψώνει την ψυχή. Απώτερος σκοπός όμως είναι να συμμετέχουμε στο θαυμαστό μυστήριο της αιώνιας ζωής και να νικήσουμε τον θάνατο.

Πόσο δυνατοί είμαστε τελικά ως άνθρωποι όταν αυτό που ονειρευόμαστε φαντάζει ουτοπία και ακατόρθωτο όνειρο; Η ελπίδα και οι αξίες απλών καθημερινών πολιτών τροφοδοτούν και αναζωογονούν το πνεύμα και την ελεύθερη βούληση και γίνονται κρίκος στην αλυσίδα που μας ενώνει με την ιστορία της ανθρωπότητας. Η σιωπηλή προσδοκία μας για εξάλειψη των κοινωνικών ανισοτήτων, της κοινωνικής διαφθοράς και η απόδοση δικαιοσύνης είναι μια πορεία χωρίς τέλος που όσο και αν μας πονάει υπάρχει πάντα το λίκνο της αισιοδοξίας που μεταλαμπαδεύεται από γενιά σε γενιά.

Η μικρή διάρκεια της ζωής μας σε σχέση με την ζωή της ανθρωπότητας όπως την αντιλαμβανόμαστε, είναι ένα δυνατό κίνητρο ώστε να επισπεύσουμε την μόρφωση και την αναγέννηση του πνεύματος και του σώματός μας γιατί ο χρόνος είναι περιορισμένος. Αυτό απαιτεί οργάνωση από μέρους μας και σχέδιο δράσης ως αντίδραση στην αρνητικότητα, την ασχήμια, την κακία και την αδικία. Η γνώση προετοιμάζει την ψυχή μας για την πραγμάτωση, του σωστού και δικαίου χρησιμοποιώντας τον λογικό νου, η μάθηση μας δίνει φτερά να πετάξουμε σε ουρανούς χαρούμενους. Οι άνθρωποι που αγωνίζονται με αποφασιστικότητα για την εξάλειψη της αδικίας, φωτίζουν με το παράδειγμα τους τους σκοτεινούς δρόμους που επέλεξαν οι άδικοι ή ανέχονται την αδικία. Η διάθεση για δουλειά και αγώνα, για συνεργασία και επιτυχία των ευγενών μας σκοπών, η απόδοση δικαιοσύνης, είναι μονόδρομος για την σωτηρία της ψυχής και του πνεύματος.

Η αποδοχή, η άρνηση, η υποταγή και η επιθυμία, είναι εκδοχές της πραγματικότητας που ζούμε και το τι θα επιλέξουμε να ακολουθήσουμε με γνώμονα την λαχτάρα μας για ευτυχία, εξαρτάται πλήρως από την απόδοση δικαιοσύνης.

[<<Κι όμως, είσαι κληρονόμος ενός τρομερού παρελθόντος. Τούτη η κληρονομιά καίει στην χούφτα σου σα διαμάντι φλεγόμενο. Εγώ αυτό έχω να σου πω.>> Reich Wilhelm-Άκου ανθρωπάκο.]

Η αντίληψη της μειωμένης μας ικανότητας να πάρουμε τον έλεγχο του σώματος και του νου λόγω των συνθηκών που βιώνουμε όντας ενταγμένοι στο κοινωνικό σύνολο, θα έπρεπε να είναι αιτία για να πειστώσουμε και να επιστρατεύσουμε όλα τα αποθέματα των δυνάμεών μας, ορατών και μη ώστε να αποφασίσουμε και να πράξουμε ότι είναι ανθρωπίνως δυνατό για να έχουμε ένα καλύτερο μέλλον ως ανθρωπότητα. Η σκέψη που ξεκινάει από το πρόβλημα, πως να κάνουμε τον κόσμο καλύτερο, μας οδηγεί στο ερώτημα πόσο αξιόλογο και λογικό είναι αυτό για το πιο πρέπει να αγωνιστούμε σκληρά και κόντρα στο ρεύμα για να κατακτήσουμε;

Ο αγώνας για δικαιοσύνη, αν και είναι μια σωστή επιλογή ως στόχος, φαντάζει ως λερναία Ύδρα και τρομάζει συνήθως.

[<< αν όμως ποθούσες τα καλά και τα ωραία

Κι αν η γλώσσα σου δεν ξέβραζε κακίες,

Δεν θα κυρίευε τα μάτια σου η ντροπή,

Αλλά για τα δίκαια θα μιλούσες>>

Σαπφώ, ποιητικά άπαντα, (σελ.72)].

Η δύναμη της αγάπης, για τον εαυτό μας, για τους άλλους, για την φύση, για όλο το σύμπαν, και η ικανότητά της να ενώνει τους ανθρώπους και να τους ωθεί στο να προσφέρουν, ανθίζει και εξελίσσει το πνεύμα και μας βοηθά να αντιμετωπίσουμε με Σθένος τα προβλήματα που έχουμε να λύσουμε. Ότι δεν περιέχει Σθένος είναι ασθενές και ανήμπορο να αγωνιστεί. Η αγάπη και η γνώση είναι το κλειδί που

ξεκλειδώνει αυτή την έμψυχη δύναμη, του σθένους. Η αγάπη αγκαλιάζει τον άνθρωπο, χαρίζοντάς του ασφάλεια και αυτοπεποίθηση. Χρειάζεται να νιώσει ότι αξίζει ο άνθρωπος για να πολεμήσει με όλη την δύναμη της ψυχής του για μια καλύτερη ζωή χωρίς αδικίες και στεναχώριες, για μια ευτυχισμένη ζωή. Η ζωή μας αποκτά νόημα όταν έχουμε την ικανότητα να αντιληφθούμε να αποφασίσουμε και να μετατρέψουμε τελικά το κακό, οποιαδήποτε μορφής, σε καλό.

[<<Πρέπει να τολμάμε να μάθουμε πως να τολμάμε, για να λέμε όχι στην γραφειοκρατικοποίηση του νου στην οποία είμαστε εκτεθειμένοι κάθε μέρα. Πρέπει να τολμάμε να συνεχίσουμε να το κάνουμε ακόμα και όταν από υλικής άποψης μας συμφέρει περισσότερο να πάψουμε να τολμάμε.>> Paulo Freire].

Η πορεία της ανθρωπότητας μας έχει αποδείξει ότι αν και το δίκιο σπάνια βασιλεύει , εμείς ως λογικά όντα θα παλεύουμε με διαύγεια νου και ψυχής, όπως πάλεψαν άλλοι στο παρελθόν και όπως θα παλέψουν άλλοι στο μέλλον, για την νίκη του καλού και δικαίου ακόμα και αν το μοναδικό μας όπλο και όφελος είναι το

Σθένος.

Αναστασία Νόττα

2023

Βιβλιογραφία

- <<Πολιτεία>> Πλάτων
- <<Τίμαιος>> Πλάτων
- <<Ψυχή και Αθανασία>> Κατά την ελληνικήν σκέψη. Π. Κυριακόπουλος
- <<Πολιτικά Κείμενα>>B.Brecht
- <<Άκου ανθρωπάκο>> Reich Wilhelm
- <<Διογένης Λαέρτιος>> Βίοι φιλοσόφων
- <<Σάτιρες>> Ιούνιος Ιουβενάλη
- <<Περί του Μήλου ή Περί της Αριστοτέλους Τελευταίας>>Παρασκευή Κοτζιά
- <<Ελευθερία και Γλώσσα>>Σ. Ράμφος
- <<Σαπφώ>>Ποιητικά άπαντα
- << Δέκα επιστολές προς εκείνους που τολμούν να διδάσκουν>> Paulo Freire
- <<Επινοώντας, Η πολύτροπη, Την καθημερινή τέχνη, πρακτική του ΠΡΑΤΕΙΝ.>>, ΜΙΣΕΛ ΝΤΕ ΣΕΡΤΩ
- <<Δέκα επιστολές προς εκείνους που τολμούν να διδάσκουν>> Paulo Freire
- <<Περι μορφής>> ΑΣΚΕΡ ΓΙΟΡΝ
- <<Οι δυο ροπές της συνείδησης>> Χρήστου Χ. Μαλεβίτση
- <<Ο προφήτης (για τον έρωτα)>> Χαλίλ Γκιμπράν
- <<Πρωταγόρας>>Πλάτων
- <<Ηθικά Ευδήμεια>> Αριστοτέλης

— Αριστοτέλης, Ηθικά Ευδήμεια, 1216b

Βιβλία που με επηρέασαν:

- <<Το νόημα της ζωής>> Β.Ε.Φράνκλ
- <<Οι νεκροί περιμένουν>> Διδώ Σωτηρίου
- <<Η Παναγία της θάλασσας>> Falcones Ilfonso
- <<Η φόνισσα>> Α, Παπαδιαμάντης
- <<Οι ναυαγοί του Ιωνάθαν>>Ιούλιος Βερν

<<Οι έμποροι των εθνών>>Α, Παπαδιαμάντης

<<Έγκλημα και τιμωρία>> Ντοστογιέφσκι

<<Ένας εχθρός του λαού >>Ε.ΐψεν

<<Η μητέρα του σκύλου>>Μάτεσης

<<100 Χρόνια μοναξιάς>>Γκαρσία Μάρκες

<<Η δολοφονία του Μαράτ>> Πέτερ Βάις

<<Γκόλφω>>

<<Ιουλιέτα και Ρωμαίος>>

<<Το εσωτερικό του Μάιερλίνγκ>>

Σημείωση: Η φωτογραφία του εξωφύλλου είναι στιγμιότυπο από το 10λεπτο βίντεο που έκανα με θέμα το Σθένος, υποδυόμενη ρόλους που βιώνουν το συναίσθημα της αδικίας και της δυστυχίας και την ανάδυση του Σθένους ως σανίδα σωτηρίας.

